

**HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU**

OPINNÄYTETYÖ

Festivaalipöhinää!

Bravo! -lasten ja nuortenteatterifestivaalin oheisohjelman kehittäminen

Venla Haanpää

Kulttuurituotannon koulutusohjelma (60 op)

Arvioitavaksi jättämisaika 3 / 2017

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kulttuurituotannon koulutusohjelma, kulttuurituottaja (ylempi AMK)

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Venla Haanpää	Sivumäärä 47 ja 6 liitesivua
Työn nimi Festivaalipöhinää! - Bravo! -lasten- ja nuortenteatterifestivaalin oheisohjelman kehittäminen	
Ohjaava(t) opettaja(t) Päivi Ruutiainen	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Suomen Assitej ry, Nina Jääskeläinen	
Tiivistelmä <p>Tämän kehittämistyön tavoitteena oli Bravo! –kansainvälisen lasten –ja nuortenteatterifestivaalin oheisohjelman kehittäminen yhdessä festivaalin yhteistyöverkoston kanssa. Bravo! on esittävän taiteen festivaali, joka painottaa ohjelmistossaan kansainvälisiä lasten- ja nuortenesityksiä. Työn tilaaja on lasten- ja nuortenteatterijärjestö Suomen Assitej ry, joka tuottaa Bravo! -festivaalin yhteistyössä Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisten kaupunkien kanssa.</p> <p>Kehittämistyö on tapaustutkimus, jonka menetelminä käytettiin teemahaastatteluja, ryhmähaastattelua, benchmarkingia ja ideointia yhdessä kaupunkien tuottajien kanssa. Festivaalin kehittämistä lähestyttiin erityisesti siitä näkökulmasta, millaista oheisohjelmistoa voidaan toteuttaa eri kulttuuritalojen ja kaupunkien välisenä yhteistyönä siten, että ohjelma sitoo festivaalin eri tapahtumapaikkoja ja neljää kaupunkia toisiinsa. Oheisohjelman kehittämisen tavoitteena oli myös lisätä festivaalin näkyvyyttä ja tuoda tapahtumalle uusia yleisöjä.</p> <p>Kaupunkien tuottajien haastatteluissa nousi tarve kehittää festivaalia osallistavampaan, monitaiteelliseen ja perinteisistä kulttuuritiloista ulos jalkautuvaan suuntaan. Haastattelut tuottajat kaipasivat enemmän uusia avauksia, ideoita ja kokeilumieltä. Haastatteluissa esiin tulleiden kehittämisideoiden pohjalta luotiin uudenlaisia yhteistyöverkostoja ja toteutettiin uudenlaista oheisohjelmaa ja yleisötyötä. Kehittämisideoita kokeiltiin käytännössä kotimaisen Hurraa! –festivaalin tuotannossa.</p> <p>Kehittämistyön tuloksena löytyi uusia tapoja tehdä festivaalin oheisohjelmaa ja yleisötyötä, jotka tukevat tapahtumaa merkittävästi myös markkinoinnin näkökulmasta. Erityisesti pienet festivaalit hyötyvät verkostoista, joiden kanssa tehty yhteistyö monipuolistaa oheisohjelmaa, lisää tapahtuman festivaalimaisuutta, tunnettavuutta ja houkuttelevuutta. Opinnäytetyön tuloksia voidaan hyödyntää erityisesti pienten toimijoiden järjestämien festivaalien kehittämisessä.</p>	
Asiasanat: festivaalit, oheisohjelma, yleisötyö, lastenkulttuuri, kulttuuritapahtumat	

ABSTRACT

Author Venla Haanpää	Number of Pages 47+6 attachments
Title Festival Bustle! Developing Supplementary Program for Bravo! International Theatre Festival for Young Audiences	
Supervisor(s) Päivi Ruutiainen	
Subscriber and/or Mentor Assitej (International Association of Theatre for Children and Young People) National Center of Finland, Nina Jääskeläinen	
Abstract <p>This work aims at developing supplementary program for Bravo! Bravo! International Theatre Festival for Young Audiences. Bravo! is a performing art festival aimed at children and young people. Its emphasis is on international performances. The subscriber of the work is Assitej Finland, the producer of Bravo! festival together with the cities of Helsinki, Espoo, Vantaa and Kauniainen.</p> <p>The development work is a case study. The methods used were theme interviews, group interviews, benchmarking and interactive, professional workshops with the cities' culture producers. The objective was to study what kind of supplementary program could be implemented in co-operation with the culture houses and the cities in order to bind together the festival venues as well as the four cities. The aim was also to improve the festival's event-coverage and find new audiences.</p> <p>The interviews with the cities' culture producers revealed the following development needs: to make the festival more committed, more multi-art form and to take it out of the traditional cultural venues. The interviewees wished for innovations, new ideas and desire to experiment. Based on the development ideas, new kind of collaboration networks were created and new kind of supplementary program was implemented. The development ideas were tried out in practice in implementing the national Hurrah! festival.</p> <p>The new ways of implementing supplementary program and new ways of collaboration support the event marketing considerably. In particular, small festivals benefit from networks. The collaboration diversifies the event's supplementary program, makes the event look like a festival. It also makes the event better-known and more attractive. Especially producers of small festivals can benefit from the results of this thesis.</p>	
Keywords festivals, supplementary program, collaboration, children's culture	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 OSALLISTAMINEN JA YLEISÖTYÖ FESTIVAALIN OHEISOHJELMASSA	9
2.1 Tapahtumatuotannon erityispiirteet	9
2.2 Yleisötyö ja osallistaminen oheisohjelman muotoina	11
3 BRAVO! -LASTEN- JA NUORTENTEATTERIFESTIVAALI	13
3.1 Bravo!-festivaalin historia	13
3.2 Tuotantoprosessi	14
4 KEHITTÄMISEN SUUNTIA	20
4.1 Jalkautuvaa oheisohjelmaa ja osallistavaa yleisötyötä	20
4.2 Kaupunkien tuottajat tiiminä	23
4.3 Benchmarking: Oulun kansainvälinen lasten- ja nuorten teatterifestivaali	27
5 OHEISOHJELMAN UUSIEN MUOTOJEN PILOTOINTI	29
5.1 Hurraa!-festivaali jalkautuu kirjastoauton kyydissä	29
5.3 Tekijöiden kohtauspaikaksi uusien yhteistyökumppaneiden kanssa	34
6 KEHITTÄMISEHDOTUKSET	36
6.1. Kehittämissuositusten esittely hallitukselle	37
7 LOPUKSI	41
LIITTEET	48

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on kehittää Bravo! –kansainvälisen lasten– ja nuortenteatterifestivaalin oheisohjelmaa yhdessä festivaalin yhteistyöverkoston kanssa. Bravo! on lapsille ja nuorille suunnattu esittävän taiteen festivaali, joka painottaa ohjelmistossaan kansainvälisiä, korkeatasoisia lasten- ja nuortenesityksiä. Festivaalin päämääränä on tarjota pääkaupunkiseudulla asuville lapsille ja nuorille mahdollisuus nähdä korkeatasoisia kansainvälisiä teatteriesityksiä heidän omassa kotikaupungissaan. Mikä tekee tapahtumasta festivaalin? Onko Bravo! oikea festivaali vai vain sarja lastenteatteriesityksiä kulttuuriloissa?

Opinnäytetyön tilaaja on lasten- ja nuortenteatterijärjestö Suomen Assitej ry, joka tuottaa Bravo! -festivaalin yhteistyössä Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisten kaupunkien kulttuuripalvelujen kanssa. Suomen Assitejn palkkaaman festivaalituottajan lisäksi festivaalia on tuottamassa laaja pääkaupunkiseudun kaupunkien tuottajista koostuva yhteistyöverkosto. Bravo!n kanssa vuoro vuosin järjestetään kotimaiseen lastenteatteriin ja esittävään taiteeseen painottava Hurraa! -festivaali, jonka osatuottajana Suomen Assitej toimii vuonna 2017. Hurraa! -festivaali järjestetään 18.-26.3.2017.

Suomen Assitej ry on lasten- ja nuorten teatterijärjestö, joka edistää lasten- ja nuorten teatteritietoutta ja arvostusta suomalaisella teatterikentällä sekä toimii alan kehittämisen, tutkimuksen, taiteellisen tason ja taidekasvatuksen hyväksi. Järjestö toimii tiedonvälittäjänä ja yhteistyöorganisaationa kotimaisten lasten- ja nuorten ammattiteattereiden ja -ryhmien välillä, ja on alan ehdoton asiantuntija suomalaisella teatterikentällä. Suomen Assitej on osa kansainvälistä lasten- ja nuortenteatteriverkostoa Assitej Internationalia, jolla on jäseniä yli 80 maassa. Kansainvälisen Assitej-järjestön osana Suomen Assitej edistää kotimaisten lasten- ja nuorten ammattiteattereiden ja -ryhmien kansainvälistä verkottumista. Assitej:n yhteisöjäsenet ovat teattereita, vapaita teatteriryhmiä ja oppilaitoksia. Järjestön jäsenet sijoittuvat maantieteellisesti ympäri Suomen. (Suomen Assitej 2017).

Bravo! -festivaalia on haluttu kehittää jo pitkään, mutta henkilöstöresursseista johtuen tähän ei ole aiemmin ollut mahdollisuutta, koska festivaalin tuotannosta on puuttunut jatkuvuus ja pitkäkestoinen suunnittelu. Suurin ongelma jatkuvuuden kannalta on ollut se, että Hurraa! ja Bravo! -festivaalit ovat aiemmin olleet hallinnollisesti kokonaan erilliset. Bravo! on perinteisesti ollut Suomen Assitejn järjestämä ja Hurraa!n vetovastuussa on ollut Helsingin kaupungin kulttuurikeskuksen Annantalo. Yhteistyöverkosto on ollut melkein sama joka vuosi, mutta jokaiselle tapahtumalle on palkattu aina erillinen vastaava tuottaja. Kehittämistyö vaatii näkemystä ja kokemusta festivaalista pidemmältä aikaväliltä (Jääskeläinen 2016).

Erilaisia festivaaleja järjestetään Suomessa ja pääkaupunkiseudulla yhä enemmän. Festivaalien määrän kasvaessa päättäjät joutuvat pohtimaan, mitä festivaaleja tuetaan ja miten paljon, yhdistetäänkö niitä tehokkuuden nimissä vai jätetäänkö erillisiksi. (Klaic 2007, 205). Onkin siis erittäin tärkeää, että tapahtuma ei juutu omiin rutiineihinsa. Aika ajoin on tärkeää tarkastella mikä on festivaalin merkitys ja paikka lapsille suunnatulla festivaalientällä. Suomen Assitejn hallituksen näkökulmasta festivaalin kehittymisen isoin este on se, että festivaali järjestetään vain joka toinen vuosi. Tämä tarkoittaa sitä, että jokaisella festivaalilla on uusi tuottaja, joka pitää aina uudestaan perehdyttää ja ajaa sisään toimintaan. Vaikka voisi kuvitella, että uusi tuottaja tuo aina uusia tuulia ja ideoita mukanaan ja festivaali kehittyy sen myötä, näin ei kuitenkaan ole, sillä perustyön omaksuminen vie aina paljon aikaa uudelta työntekijältä. Kehittämistyötä jarruttaa jatkuvuuden puute, koska festivaalilla ei tähän mennessä ole ollut pidempiaikaista tuottajaa. (Jääskeläinen 2016). Tapahtuman suunnittelu pitäisi aloittaa riittävän ajoissa ja ottaa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa suunnitteluun mukaan kaikki ne, joiden panosta tapahtuman suunnittelussa tarvitaan. Näin saadaan mukaan erilaisia näkökulmia ja ideoita, ja kaikki tapahtuman järjestäjät sitoutuvat paremmin tapahtuman tavoitteisiin. (Vallo & Häyrynen 2014, 191).

Useimmat tapahtumajärjestäjät tekevät yhteenvedon tapahtuman onnistumisesta vähintään kerran vuodessa - pääsääntöisesti järjestetyn tapahtuman jälkeen. Silloin arvioidaan, mitkä asiat tapahtumassa onnistuivat ja mitkä eivät. Tapahtuman toimintojen ja tulevaisuuden mahdollisuuksien perusteellisempi arviointi

jää helposti vähemmälle huomiolle. (Kinnunen 2011, 23). Pitkäaikaisempi toimintalinjojen arviointi ja tulevaisuuteen tähtäävä suunnittelu on myös tarpeellista, mutta vaihtuvuuden takia Bravo! -festivaalin pitkäjänteinen kehittäminen ei aiemmin ole ollut mahdollista.

Tästä kehittämistyöstä tekee poikkeuksellisen se, että festivaalin kehittämistä tutkitaan toisen tapahtuman; Hurraa! -festivaalin kautta. Bravo! -festivaali järjestetään vuorovuosin kotimaisen Hurraa! -lastenfestivaalin kanssa. Olen toiminut vuoden 2016 Bravo! -festivaalin tuottajana ja siirryin samana syksynä Hurraa! -festivaalin tuottajaksi. Hurraa! ja Bravo! sisältävät niin paljon samankaltaisuuksia, että on luontevaa tarkastella tässä työssä molempia tapahtumia sekä testata kehittämistyössä syntyneitä ideoita ja ehdotuksia Hurraa! -festivaalin tuotantoprosessissa. Haastatteluista nousseita kehittämis ehdotuksia toteutetaan vuoden 2017 Hurraa! -festivaalin tuotannossa.

Suomen Assitejn hallitus sekä yhteistyökumppanit ovat jo pitkään pohtineet, miten festivaalia voitaisiin kehittää monipuolisemmaksi ja näkyvämmäksi sekä miten festivaalin oheisohjelmaa ja tarjontaa voitaisiin kehittää niin, että tapahtuma näyttäytyisi ulospäin vielä enemmän festivaalina eikä pelkästään yksittäisinä tapahtumina kulttuuritaloissa eri puolilla pääkaupunkiseutua. Kehittämisen tarve ja tapahtuman päivittäminen tähän päivään sekä uusien avauksien ja raikaiden ideoiden tuominen festivaalille ovat ehdottoman tarpeellisia. Tapahtuman kehittäminen vaatii syvällistä paneutumista organisaation toimintoihin, jotta tapahtuman tila ja mahdollisuudet voidaan selvittää. Tapahtumajärjestäjälle tapahtuman jatkuva kehittäminen on välttämätöntä, jotta tapahtuma pysyisi hengissä. (Kinnunen 2011, 23). Monet pitkään eläneet tapahtumat ovat onnistuneet säilymään tapahtumakartalla jatkuvan uusiutumisen ansiosta. Tällöin käytännössä tapahtumien nimi ja perusidea säilyvät, mutta muoto ja toteutustapa muuttuvat ajan vaatimusten mukaisesti. (Vallo & Häyrynen 2014, 88).

Bravo! -festivaalin erityispiirre on se, että tapahtumapaikat ovat neljän eri kaupungin alueella. Festivaalin tulisi levittäytyä näihin kaikkiin kaupunkeihin, näkyä katukuvassa sekä koulujen ja päiväkotien arjessa. Kaupunkien tuottajilla on erilaisia toimintatapoja, aikatauluja ja toiveita, joihin festivaalituottaja yrittää vasta-

ta. Tuottaja joutuu myös toimimaan samanaikaisesti eri kaupunkien toimintaympäristöissä.

Kehittämistyöni lähestymistapa on tapaustutkimus. Tapaustutkimuksessa keskeistä on juuri tutkittava tapaus tai tapaukset, joiden määrittelylle tutkimuskysymys, tutkimusasetelma ja aineistojen analyysit perustuvat. Tapaustutkimuksessa keskeisellä sijalla ovat kysymykset: mitä, miten ja miksi? Tapaustutkimukseen liittyy usein erityisvaikeutena – ja myös rikkautena – monimuotoinen kysymyksenasettelu sekä laaja ja monipuolinen aineisto. (Koistinen ja Erikson 2005, 1-43).

Kehittämistyö pohjaa haastatteluihin ja keskusteluihin festivaalin tuotantoryhmän eli pääkaupunkiseudun kulttuuritalojen tuottajien kanssa. Lisäksi haastattelun tilaajan, Suomen Assitej ry:n puheenjohtajaa kehittämisen tarpeista Suomen Assitejn näkökulmasta. Menetelminä olen käyttänyt teemahaastatteluja, ryhmähaastattelua, benchmarkingia ja ideointia yhdessä kaupunkien kulttuurituottajien kanssa. Teemahaastattelut toimivat tässä yhteydessä parhaiten, koska kahdenkeskisessä keskustelussa tulevat erityisen hyvin esiin erilaisten esityspaikkojen yksityiskohtaisemmat tarpeet ja toiveet. Haastattelua käytetään usein menetelmänä, kun halutaan kuulla ihmisten mielipiteitä, kerätä tietoa ja käsityksiä jostakin asiasta. (Hirsjärvi & Hurme 2010, 11).

Yksi tapaustutkimuksen haasteellisimpiä ja tärkeimpiä vaiheita on tapauksen rajaaminen. Valittua tapausta voidaan lähteä tarkastelemaan monista eri lähtökohdista ja näkökulmista. (Malmsten 2007, 57). Jo pitkään Bravo! -festivaalin on toivottu päivittyvän tähän päivään, muuttuvan festivaalimaisemmaksi ja näkyvämmän enemmän myös perinteisten esitystilojen ulkopuolella. Tästä syystä lähestyin kehittämistyötä juuri oheisohjelman kehittämisen näkökulmasta.

Osana opinnäytetyönäni käytin benchmarking menetelmää selvittääkseni löytyisikö saman tyyppisestä tapahtumasta toimintamalleja, joita voisi hyödyntää Bravo! -festivaalin oheisohjelman ja yleisötyön kehittämisessä. Benchmarking on menetelmä, jossa vertaillaan omaa toimintaa toisten vastaavaan toimintaan. Valitsin kohteeksi Oulun kansainvälisen lasten- ja nuortenteatterifestivaalin. Tapahtuma on Suomen vanhin alalla toimiva festivaali ja on pitkistä perinteistään

huolimatta onnistunut pysymään raikkaana ja uudistuvana kaupunkitapahtumana. Benchmarking kulkee myös nimellä esikuva-analyysi, sillä siinä pyritään oppimaan joltakulta, joka jo tekee asiat hyvin. Benchmarking auttaa oman toiminnan heikkouksien tunnistamisessa ja auttaa kehittämiseen tähtäävien tavoitteiden sekä kehitysideoiden laatimisessa. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2009, 163-164).

Hurraa! -festivaali on kansainvälisen Bravo!n kotimainen vastine, joka toimii periaatteessa samalla konseptilla ja samalla yhteistyöverkostolla. Hurraa! -festivaali järjestetään Bravo!n kanssa vuorovuosin maaliskuussa. Festivaalit erottaa toisistaan se, että Bravo! keskittyy kansainväliseen lastenteatteriin, kun taas Hurraa! kokoaa pääkaupunkiseudun kulttuuritaloihin kotimaisia, uusia lastenteatteriesityksiä eri puolilta Suomea. Näillä kahdella festivaalilla on molemmilla pitkät perinteet, mutta ne on aina järjestetty eri taustaorganisaatioiden tuottamina. Bravo!n tuottaa lastenteatterijärjestö Suomen Assitej ry yhteistyössä pääkaupunkiseudun kulttuuritalojen kanssa, kun taas Hurraa!n tuotannon päävastuu on ollut Helsingin kulttuurikeskuksen Annantalolla. Hurraa! -festivaalin tuottajana toimiminen antaa mahdollisuuden analysoida tuotantoryhmän välistä yhteistyötä Hurraa! -festivaalin tuotantoprosessin kautta.

2 OSALLISTAMINEN JA YLEISÖTYÖ FESTIVAALIN OHEISOHJELMASSA

2.1 Tapahtumatuotannon erityispiirteet

Kulttuuritarjonta ja –palvelut vaikuttavat merkittävästi kaupunkien profiiliin, kilpailukykyyn ja vetovoimaisuuteen. (Wahlberg 2012, 28). Tapahtumien ja festivaalien merkitys ei tunnu modernissa tai jälkimodernissa maailmassakaan lainkaan vähentyneen (Isoaho 2011, 11). Taide- ja kulttuurifestivaalit lisäävät merkittävästi eri väestöryhmien mahdollisuuksia osallistua taiteen ja kulttuurin kokemiseen, harrastamiseen, luomiseen ja tekemiseen. Festivaaleja suunnataan erilaisille kohderyhmille ja osallistumisen kynnys on usein suhteellisen matala. (OKM 2016, 19).

Omaperäisen, sisällöllään ja oheispalveluillaan muista erottuvan tapahtuman rakentaminen on tavoittelemisen arvoinen asia. Parhaiten tämä toteutuu toteut-

tamalla tapahtumassa laadukasta tarjontaa, joka on tapahtuman kohdeyleisölle suunnattu ja vastaa aitoon kysyntään. (Kinnunen 2011, 30-31).

Tapahtumatuotannossa on havaittavissa kehitysprosessin kannalta useita oleellisia erityispiirteitä. Ensimmäisenä näistä esiin nousee tapahtumia järjestävän organisaation toimivuoden poikkeuksellinen kiertokulku. Koko vuoden työ tähtää tapahtumaan - yhteen tapahtumaviikonloppuun, päivään tai viikkoon. Joka vuosi organisaatio tekee töitä sen eteen, että tapahtuma onnistuisi erinomaisesti. Vuosi on siis karkeasti jaettu kahteen osaan; uuden tapahtuman järjestämiseen ja itse tapahtumaan. Tapahtuma on toimintavuoden huippu, johon kaikki toiminta on tähdätty. (Kinnunen 2011, 24).

Monet tutkimukset osoittavat, että taide- ja kulttuurifestivaalien yhteiskunnallinen vaikuttavuus voi olla merkittävä. Tämä ilmenee niin kulttuurisina, sosiaalisina kuin taloudellisina merkityksinä. Taide- ja kulttuurifestivaaleilla on merkitystä kävijöiden identiteetin rakentumiselle. Ne ovat kulttuurinen voimavara, jota voidaan hyödyntää myös hyvinvoinnin edistämiseksi (OKM, 12, 2016).

Festivaalien ja tapahtumien merkitys niin kulttuurisena, sosiaalisena, imagollisena kuin taloudellisenakin voimavarana on tunnustettu ja viime vuosina myös useaan otteeseen tutkimuksin osoitettu. Tapahtumat monipuolistavat kuntien kulttuuritarjontaa ja suomalaisessa kulttuurin ja taiteen kentässä tapahtumilla onkin aina ollut erityisrooli korkeatasoisen ja kansainvälisen kulttuuritarjonnan kehittymisessä. (Isoaho 2011, 12-13). Hyvin usein kulttuurituotannon kentällä törmää siihen, että tavoitteet ja haaveet eivät kohtaa resurssien kanssa. Yhä useampi tuottaja toimii suppean tuotannon kentän ihanteiden ja massatuotannon kentältä omaksuttujen toimintamallien ja päämäärien törmäyskohdassa (Halonen 2011, 27). Toisaalta on myös helppoa vedota vähäisiin työntekijäresursseihin silloin, kun torjutaan epäkonventionaalisten osallistamis-, markkinointi- ja jalkautumistempauksien kokeileminen (Lindholm 2015, 141).

Bravo!-festivaali ja Hurraa!-festivaali ovat tärkeä osa pääkaupunkiseudun lastenkulttuuritarjontaa ja lastenfestivaalientää. Näiden festivaalien lisäksi Helsingissä järjestetään muun muassa kesäisin Skidit kaupunkifestivaali, jonka ohjelmistoon kuuluu laajasti lastenkulttuuria; musiikkia, työpajoja, tanssia, sirkusta

ja teatteria. Skidit ry järjestää tapahtumia myös talvisaikaan, erityisesti diskoja ja laivaristeilyjä. (Skidit festari 2017). Syksyisin Keskuspuiston Nuorkauppakamari ja PuskaPromotion järjestävät Helsingissä Lasten festarit-tapahtumaa, jonka ohjelma koostuu esimerkiksi musiikista ja työpajoista. (Lasten festarit 2017).

Muita enemmän taidepainotteisia festivaaleja löytyy muualta Suomesta, kuten joka kesä Hämeenlinnassa järjestettävä Lasten taidefestivaali Hippalot, joka järjestetään vuonna 2017 jo 40:n kerran. (Hippalot 2017). Lastenteatteriin keskittyviä festivaaleja Suomessa ovat Oulun kansainvälinen lasten- ja nuorten-teatterifestivaali (Oulun kansainvälinen lasten- ja nuortenteatterifestivaali 2017) sekä Kuusankoskella järjestettävä Lasten teatteritapahtuma Kuulas. (Kuulas 2017).

2.2 Yleisötyö ja osallistaminen oheisohjelman muotoina

Yleisötyön käsite voidaan ymmärtää hyvin eri tavoin. Yleisötyön tavoitteita voivat olla uuden yleisösukupolven kasvattaminen, yleisön sitouttaminen, yleisön kokemuksen syventäminen ja prosessiin osallistaminen, tavanomaisen yleisön ulkopuolelle jäävien potentiaalisten yleisöjen tavoittaminen ja muut sosiaaliset ja yhteiskunnalliset tavoitteet, kuten yhteiskunnalliseen keskusteluun osallistuminen. (Sorjonen & Sivonen 2015, 8). Tässä työssä käytän erilaisia uusia tapoja toteuttaa festivaalin oheisohjelmaa, jonka tavoitteena on erityisesti yleisön osallistaminen, yhteisöllisyys ja uusien, potentiaalisten yleisöjen tavoittaminen. Kulttuurialalla tehtävässä yleisötyössä vaikuttaisi olevan vahvistumassa kaksi suuntausta: jalkautumistempaukset ja henkilökohtaisuuden painottuminen (Lindholm 2015, 18).

Osallistaminen on uusimpia yleisötyön suuntauksia (Manninen 2015, 12). Kulttuuriin osallistumista kuvaava käsitteistö on usein kirjavaa ja monitulkintaista. Osallisuuden käsitteellä kuvataan usein yhteisöllisyyttä, kuulumista sekä osallistumista yhteisön tai yhteiskunnan toimintaan. Osallistumiseen verrattuna osallisuuden kokemus on jotain syvempää ja siihen liittyy myös oman toimijuuden kokemus. (Virolainen 2015, 56). Kulttuurialalla osallistuminen on perinteisesti nähty ihmisten käymisenä kulttuuritapahtumissa katsojan roolissa, mihin myös

sanat kävijä tai kunnioittavammin vierailija viittaavat. Monien kulttuuritapahtumien yhteydessä kuitenkin järjestetään yleisötyöprojekteja, joiden tarkoitus on antaa katsojalle rikkaampi, syvempi ja omiin tulkintoihin perustuva taidekokeemus. (Lindholm 2015, 18). Taide- ja kulttuurifestivaaleilla osallisuus ilmenee muun muassa kuulumisena yhteisöön, yhteisössä toimimisena, kokemuksena yhteisöön kuulumisesta ja omasta merkityksestä yhteisön jäsenenä (OKM 2016, 20).

Tapahtuma on suoraan ihmiseen vaikuttamista. Tapahtuman henki luodaan ihmisten välille. (Vallo & Häyrinen 2014, 291). Usein tapahtumien henkeä nostattavat juuri erilaiset yhteisölliset, yleisöä osallistavat oheistapahtumat. Yleisötyön, osallistamisen ja yhteisöllisyyden merkitys tapahtumatuotannoissa onkin jatkuvasti korostunut. Myös lastenkulttuurin kentällä lapsen asema on muuttunut objektista lastenkulttuurin subjektiksi, kohteesta tekijäksi. Lastenkulttuuri ei ole enää vain aikuisten sanelemaan taidetarjontaa, jonka lapsi ottaa passiivisesti vastaan. Lastenkulttuuri on muuttunut yhä enemmän osallistavaksi ja toiminnalliseksi. (Heimo & Perkiö 2007, 15).

Lasten ja nuorten kulttuurissa tuottajan vastuu on valtaisa. Lapsia ei saa aliarvioida tarjoamalla heille mitä tahansa helppoa ja söpöä viihdykettä. Lasten ja nuorten oman ilmaisukyvyn ja ajattelun pitäisi kuulua paljon enemmän heille suunnatussa kulttuuritarjonnassa. Kulttuuri ja omien ilmaisukeinojen löytäminen rikastuttavat tunne-elämää ja auttavat nuoria ymmärtämään sekä itseään että muita. Jaetut kulttuuriset kokemukset ja elämykset myös sosiaalistavat lapsia. (Saksala 2015, 242).

Lastenkulttuuri on tullut syvällisemmäksi ja älyllisemmäksi. Joskus 80-luvulla oli aika paljon sellaista hömppöpömppää lapsille, että hassutellaan ja pannaan joku hassu eläinasu päälle. Nykyään tehdään paljon ja sydämellä ja ajatuksella. (Metsälampi 2017).

Esimerkiksi Helsingin kaupungin kulttuuristrategiassa lastenkulttuuripalvelut jaetaan lasten omaan kulttuuriin, kulttuurin tekemiseen lasten kanssa sekä lapsille suunnattuun kulttuuritarjontaan. Nuorten kulttuurissa oma tekeminen ja valinnat vahvistuvat. Lasten ja aikuisten yhteinen ajankäyttö monipuolistuu kulttuuripalveluiden avulla. Aikuisten ja lasten yhteiset kulttuuripalvelut ovat tärkeitä,

sillä perheen parissa omaksutut tavat käyttää kulttuuria toistuvat ja tuntuvat luontevilta myös aikuisena. Pohja kulttuurin tarjoamalle hyvinvoinnille luodaan lapsuudessa. (Helsingin kulttuuristrategia 2012-2017, 8).

3 BRAVO! -LASTEN- JA NUORTENTEATTERIFESTIVAALI

3.1 Bravo!-festivaalin historia

Bravo! -festivaali sai alkunsa vuonna 2000, jolloin Helsinki oli yksi Euroopan kulttuuripääkaupungeista. Kotimaan kentälle kaivattiin nuoria ammattilaisia tekemään teatteria lapsille. Suomen Assitej- keskus käynnisti projektin, jonka päämääränä oli tuottaa taiteellisesti ja eettisesti korkeatasoista lastenteatteria, jota haluttiin esitellä näyttävästi kulttuuripääkaupunkivuonna. Teatterikorkeakoulu otti ohjelmaansa lastenteatterijaksoja, joita vetämään kutsuttiin kansainvälisiä, arvostettuja ohjaajia kulttuurikaupunkisäätiön tuella. Teatterikorkeakoulun opiskelijoita koulutettiin tekemään lastenteatteria. Koulutukseen liittyi myös läheinen yhteistyö ammattilaislastenteattereiden kanssa. (Metsälampi 2007, 104).

Ensimmäisen Bravo! -festivaalin kaikki kahdeksan kotimaista esitystä olivat kauden uutuuksia ja niissä oli mukana Teatterikorkeakoulun opiskelijoita tai vastavalmistuneita ammattilaisia. Suomen Assitej-keskus haastoi muut kulttuuripääkaupungit projektiin mukaan ja vastaavanlaisia hankkeita valmisteltiin eri maissa. Ensimmäisenä vuonna tapahtumaan osallistuivat Helsingin, Espoon ja Vantaan kaupunkien kulttuuripalvelut. Festivaalilla nähtiin koulutusprojektin tuottamia uusia, kotimaisia esityksiä sekä muiden kulttuuripääkaupunkien lähettämiä esityksiä.

Ensimmäisen Bravo! -festivaalin tavoitteena oli tuottaa uusia tuulia ja tekijöitä suomalaiselle lastenteatterikentälle sekä luoda kansainvälinen yhteistyöverkosto. Tapahtumalla oli selvä sosiaalinen ja kulttuuripoliittinen tilaus. (Suomen Assitej 1998-1999). Vuonna 2006 päätettiin antaa näyttämö- ja tuotantotuki uusille kotimaisille lastenteatterin tekijöille vuorovuosina Bravo!n kanssa. Näin syntyi kotimainen lastenteatterifestivaali Hurraa! Näiden festivaalien myötä on teatteri-

kentälle tullut uusia ryhmiä ja tekijöitä. Lasten ja nuortenteatterin saama julkiuus on lisääntynyt, ja kansainvälinen yhteistyö tiivistynyt lastenteatterinkentällä. (Metsälampi 2007, 105).

Ennen näitä festivaaleja Helsingissä järjestettiin Lasten juhaviikot aina vuodesta 1978 vuoteen 1996. Lasten juhaviikkojen päämääränä oli esitellä taiteen eri alueita: musiikkia, kuvataiteita, teatteria, tanssia ja kirjallisuutta. Tapahtuman alkuvuosien taloudellista niukkuutta korvasivat tekijöiden innostus ja halu omalta osaltaan edistää yhteisiä päämääriä. Festivaalityö vaatii onnistuakseen vilpittömyyttä innostusta ja rakkautta aiheeseen. Motivaation puute oli yksi syy, miksi Lasten juhaviikkojen järjestäminen lopetettiin vuonna 1996. (Kajantie 2007, 46-47). Bravo! -festivaalin tuotantoryhmässä on viime vuosien aikana heitetty ilmoille kysymyksiä siitä, mikä on motivaatiomme vielä tuottaa tätä festivaalia ja miten voisimme säilyttää innostuksen tapahtumaa kohtaan. Myös näihin kysymyksiin pyrin vastaamaan tässä työssä.

3.2 Tuotantoprosessi

Olen toiminut Bravo! -festivaalin tuottajana vuodesta 2016 lähtien ja tuottanut yhden festivaalin, jonka aikana olen tehnyt havaintoja festivaalin tuotantoprosessista. Tulen toimimaan myös seuraavan vuonna 2018 järjestettävän Bravo!n tuottajana.

Bravo! -festivaali on konsepti, jossa lastenteatterijärjestö Suomen Assitej ry asiantuntemuksellaan tuo ja organisoii kansainvälisten lasten- ja nuortenteatteriesitysten kiertueen pääkaupunkiseudun kulttuuritaloissa. Festivaalin päämääränä on tarjota lapsille ja nuorille uudenlaisia teatterielämyksiä sekä kokemuksia maailmasta ja eri kulttuureista. Bravo! tukee verkostojensa kautta myös suomalaisten, nuorelle yleisölle suunnattujen esitysten tekijöiden kansainvälistä liikkuvuutta ja näkyvyyttä.

Festivaaliohjelmisto rakentuu monipuolisista, taiteellisesti korkeatasoisista ja puhuttelevista lasten- ja nuortenesityksistä eri puolilta maailmaa. Painotus on

koululaisille ja päiväkodeille järjestettävissä näytöksissä, joiden lisäksi järjestetään yleisönäytöksiä perheille.

Suomen Assitejn hallitus koostuu lastenkulttuurikentän asiantuntijoista, jotka ovat erityisesti suuntautuneet lasten ja nuorten esittävään taiteeseen. Nämä asiantuntijat kiertävät oma leipätyönsä puolesta festivaaleja ympäri vuoden eri puolilla maailmaa. Hallitus kokoontuu säännöllisesti ympäri vuoden ja mahdollisia esitysehdotuksia Bravo! -festivaalille kerätään listalle pitkin vuotta. Ohjelmistoryhmään voi kuulua myös hallituksen ulkopuolisia lastenkulttuurin asiantuntijoita, jotka ovat mahdollisesti Assitejn jäseniä tai Bravo! -festivaalin yhteistyökumppaneita.

Ohjelmistotyöryhmän jäsenet valitsevat näkemistään esityksistä sellaisia, jotka ovat korkeatasoisia, kiertäviä ja mahdollisesti Bravo! -festivaalille sopivia esityksiä. Esityksiä voi olla hyvin erilaisia, sillä Bravo!lla on hyvin erilaisia näyttämöjä. Esityksiä järjestetään pääkaupunkiseudun neljässä kaupungissa, Helsingissä, Espoossa, Vantaalla ja Kauniaisissa. Kaupungeilla on omia kulttuuritaloja, joiden salit ovat tekniikkansa ja henkilökuntansa puolesta tasokkaita teatterinäyttämöjä. Kuitenkin esityksiä järjestetään myös esimerkiksi nuorisotaloilla, joten keskenään hyvinkin erilaisia esityksiä voi valikoitua Bravo!n ohjelmistotarjottimelle.

Bravo! -festivaalin tuottaja ei juurikaan osallistu esitysten taiteelliseen sisältöön, sillä tuottaja aloittaa työnsä perinteisesti vasta, kun suurin osa esityksistä on jo valikoitunut esitystarjottimelle. Tapahtumatuotannossa tuottajien osaamisen ydin onkin usein siirtymässä taidekentän tuntemuksesta operationaaliseen tuotantoprosessin hallintaan, ekosysteemin puitteissa syntyvän verkoston kasvatamiseen ja monipuoliseen hyödyntämiseen sekä entistä kustannustehokkaampaan ja asiakaslähtöisempään tapahtumatuotannon suunnitteluun ja toteuttamiseen. (Halonen 2010, 49).

Ohjelmistotyöryhmän löytämät esitykset päätyvät ohjelmistotarjottimelle, jota tuottaja alkaa työstää heti kun aloittaa työt festivaalin parissa. Mahdollisesti jo tätä ennen hallituksen vapaaehtoiset tai järjestösihteeri ovat tehneet alustavia yhteydenottoja kansainvälisiin ryhmiin. Yhteydenotoissa selvitetään, onko esitys

ylipäättään mahdollista saada festivaalille, kuinka monta henkeä ryhmän mukana liikkuu, millaista tekniikkaa kyseinen esitys vaatii, millaisia rahtikuluja lavasteiden kuljetuksesta tulee, kuinka paljon rakennusaikaa kyseisen esityksen pystyttämiseen kuluu ja mitä esitys maksaa. Näiden tietojen saamisen jälkeen otetaan jatkokäsittelyyn sellaiset esitykset, jotka täyttävät ne ehdot ja kriteerit, joita festivaalin omat periaatteet edellyttävät.

Bravo! -festivaalin ohjelmistoon etsitään korkeatasoisia lapsille tai nuorille suunnattuja kansainvälisiä esityksiä. Esitysten tulee olla kohtuuhintaisia ja teknisesti mahdollisia toteuttaa kulttuuritaloissa. Esitystarjottimelle kootaan kaikki mahdolliset tiedot esityksistä; hinnat, tekniset raiderit, mahdolliset linkit esitysvideoihin sekä kaikki olennainen saatavilla oleva tieto. Muita merkittäviä asioita ovat esimerkiksi arviot matka- ja majoituskuluista, mistä asti ryhmä on tulossa ja kuinka monta henkeä esiintyvään ryhmään kuuluu, kun mukaan lasketaan esiintyjien lisäksi tekninen henkilökunta ja mahdolliset muut ryhmän jäsenet.

Kulttuuritiloihin tilattavissa vierailevissa esityksissä ostajien erityisvaatimuksissa korostuu yleensä vierailuesityksen tuotannollinen keveys. Esitysten tulisi olla nopeita pystyttää ja purkaa, teknisesti helppoja toteuttaa ja esiintyjämääriltään pienimuotoisia. Lisäksi vierailuiden toivottaisiin olevan kiertäväksi suunniteltuja ja soveltuvan erilaisiin esitystiloihin, jotta pystytys ja purku onnistuvat tehokkaasti (Moisio 2013, 25).

Alustavan karsinnan jälkeen tarjotin esitellään kaupunkien kulttuuritalojen tuottajille. Joskus esitystarjotin esitellään tuottajille alustavasti jo toukokuussa, mutta yleensä lopullisia valintoja aletaan tehdä vasta elokuun jälkeen, kun festivaalituottaja on aloittanut työnsä. Tässä vaiheessa ryhmien kanssa ei ole tehty vielä mitään sopimuksia, vaan pelkästään alustava tiedustelu siitä voisiko ryhmä olla käytettävissä tulevana keväänä. Hallituksen jäsenet tekevät tiedusteluja esityksistä vapaa-ajallaan, joten tietojen keruu ei ennen tuottajan työn aloitusta ole vielä kovin systemaattista. Tuotantoryhmään kuuluu jokaisesta Helsingin kulttuuritalosta yksi tuottaja. Vantaalla on tehty päätös, että yksi kulttuurituottaja hallinnoi kaikkia Bravo! -esityksiä ja kaikki tieto kulkee yhden yhteyshenkilön kautta. Vantaan yhteyshenkilö esittelee kaupungissa sisäisesti tarjolla olevat

Bravo! -esitykset, joista Vantaan kulttuuritalojen tuottajat valitsevat mieleisensä esitykset. Tämän jälkeen yhteyshenkilö hoitaa käytännön koordinoinnin.

Vastaavasti kotimaisessa Hurraa! -festivaalissa on myös Espoossa valittu yksi tuottaja koordinoimaan kaikkia esityksiä, mutta Bravo!:ssa myös Espoon tuottajat ovat toistaiseksi osallistuneet festivaaliin taloittain ja myös osallistuneet henkilökohtaisesti kaikkiin kokouksiin. Tämä on koettu erittäin hyväksi, sillä yksi yhteyshenkilö festivaalilla vapauttaa muiden talojen tuottajien työaikaa eikä kaikkien tarvitse käyttää aikaansa esimerkiksi kokouksiin, jotka yleensä järjestetään Helsingissä.

Kaupunkien tuottajien omat aikataulut ja työkiireet vaihtelevat suuresti. Esitystarjottimen läpikäynti ja esitysvalintojen tekeminen on yksi Bravo! -festivaalin tuotannon vaikeimmista vaiheista. Festivaalille valitaan noin 6-8 kansainvälistä esitystä. Toiveena on, että tarjottimella olevista esityksistä valikoituisi festivaaliesityksiksi luonnostaan juuri tuollainen määrä esityksiä, jotka voisivat näin kiertää viikon ajan pitkän pääkaupunkiseutua. Näin ei kuitenkaan yleensä ole, sillä kulttuuritalojen tuottajien omat mieltymykset, talojen tekniset valmiudet sekä kulttuuritalojen omat profiilit ja mahdolliset painotukset eivät aina osu yksiin ja tilanne saattaakin olla, että yhteisiä suosikkeja ei löydy. Toisaalta jokin esitys saattaa nousta kaikkien suosikiksi, jolloin esitystä ei olekaan mahdollista saada kaikkiin sitä haluaviin taloihin.

Vielä tässä vaiheessa esiintyvien ryhmien kanssa ei ole sovittu mitään lopullista. He ovat antaneet vain alustavan suostumuksensa ja kertoneet olevansa vapaita tuolla aikahaitarilla. On myös käynyt niin, että kun jonkin tietyn esityksen kanssa on palloeltu pitkään aikatauluja hioen, ryhmä onkin saanut paremman tarjouksen muualta ja perunut osallistumisensa festivaalille kokonaan. Tällöin koko kuvio alkaa alusta.

Kun esitystarjotin otetaan käsittelyyn vasta elokuussa, ja monet kulttuurituottajat palaavat kesälomilta vasta elokuun loppupuolella, aiheuttaa tämä paineita saada ohjelma valmiiksi aikataulussa. Festivaali tapahtuu vasta maaliskuussa, mutta kulttuuritalojen omien kausiohjelmien, joihin Bravo! -festivaalin ohjelma halu-

taan mukaan pitää olla valmiina jo aikaisin syksyllä. Joidenkin talojen omat ohjelmat halutaan löydä lukkoon jo syyskuussa.

Lopullisen esitysvalinnan tekee aina kulttuuritalon tuottaja. Bravo! -ohjelmiston lähtökohtana on se, että festivaalille valikoitujen esitysten pitäisi soveltua koon, sisällön, tekniikan ja kustannusten perusteella mahdollisimman moneen eri kulttuuritaloon, jotta esityksen tuominen olisi kannattavaa ja jotta festivaalin perimäinen idea esitysten kierrättämisestä toteutuisi.

Kun esitykset ovat valikoituneet talojen ohjelmistoon, kootaan niistä aikataulu, jonka perusteella esiintyvät ryhmät tekevät kiertueen festivaaliviikolla. Aikataulu rakennettaessa huomioidaan kaikki mahdolliset siirtymät esityspaikasta toiseen. Kulttuuritalot ovat tarkistaneet, että kyseinen esitys soveltuu teknisiltä ominaisuuksiltaan heidän tiloihinsa. Mahdollisia puutteita selvitetään ja kulttuuritalot auttavat myös toisiaan lainaamalla puuttuvaa tekniikkaa toisiin taloihin. Siirtymissä pitää huomioida sekä henkilöiden että lavasteiden ja tekniikan siirtäminen aikataulussa paikasta toiseen. Samalla aikataulutetaan myös rakennusajat ja sovitaan jo alustavasti kuljetuksista.

Esiintyvät ryhmät majoitetaan festivaalin puolesta. Helsingin kaupungilla on käytössään residenssiasuntoja taiteilijoille, joita Helsingissä esiintyvien ryhmien jäsenet voivat käyttää. Eläintarhan huvilan huoneita sekä Stoa ja Malmitalon residenssiasunnot varataan festivaalin käyttöön. Myös majoitukset otetaan huomioon aikataulu rakentaessa, jotta majoitusmahdollisuudet saadaan mahdollisimman kustannustehokkaasti käyttöön. Lisämajoitus varataan hotelleista.

Festivaalin muuta ohjelmaa aletaan valmistella, kun varsinainen ohjelmarunko esitysten osalta on varmistunut. Esitysaikataulun valmistelemiseen kestää usein aika pitkään, sillä merkittäviä tekijöitä ja huomioon otettavia asioita on paljon. On otettava huomioon rakennus- ja purkuaikataulut, siirtymät esityspaikkojen välillä, kulttuuritalojen muut tilavaraukset sekä ryhmien omat aikataulut.

Bravo! -festivaali tekee paljon yhteistyötä eri tahojen kanssa. Yksittäiset festivaalit toimivat usein pienillä resursseilla, joten yhteistyö on merkittävää festivaalien kehittämisen kannalta. (OKM 2016, 48). Yhteistyötahoja ovat esimerkiksi eri

maiden kulttuuri-instituutit Suomessa, lähetystöt sekä kotimaiset lastenteatterit. Myös pienimuotoista yritys yhteistyötä on yritetty viime vuosina käynnistellä. Yhteistyö on ollut lähinnä pientä sponsorointia esityksiin liittyvällä tarpeistolla tai alennuksia palveluista. Instituuttien ja lähetystöjen kanssa tehdään myös tiedotus yhteistyötä. Lisäksi viime Bravo! -festivaalilla esimerkiksi Suomen Italian instituutti järjesti kielellisiä työpajoja italiankielisen lastenesityksen ohessa. Instituutit tukevat myös taloudellisesti festivaalia pääasiassa osallistumalla esiintyjien matka- ja majoituskustannuksiin. Festivaalin oheishjelmaan otetaan myös pääkaupunkiseudulla toimivien Suomen Assitej ry:n jäseneteattereiden esityksiä, jotka pyörivät festivaaliviikon aikaan omissa esityspaikoissaan. Nämä esitykset saavat näkyvyyttä festivaalin markkinoinnissa. Yhteistyö kotimaisen lastenteatterikentän kanssa on kuitenkin ollut melko vähäistä Bravo! -festivaalilla.

Suomen Assitej saa opetus- ja kulttuuriministeriöltä toiminta-avustusta, johon sisältyy avustus Bravo! -festivaalin tuotantoon. Tämän lisäksi Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisten kaupungit maksavat tuotantoavustusta Bravo! -festivaalin järjestämiseen. Tuotantobudjetista maksetaan tuottajan palkkakuluja, markkinointi- ja tiedotuskuluja, kuljetuksia, matka- ja majoituskuluja, päivärahoja sekä muita tuotannon juoksevia kuluja. Kulttuuritalot sitoutuvat maksamaan ryhmien esityspalkkiot, jotka muodostavat merkittävän osan Bravo! -festivaalin kokonaisbudjetista. Suomen Assitej tekee kuitenkin ryhmien kanssa festivaalin ja ryhmän välisen sopimuksen, hoitaa maksuliikenteen ja laskuttaa jälkikäteen kulttuuritaloja esityksistä.

Suomen Assitej ry pyrkii hakemaan erilaisia rahoituksia festivaalin puitteissa järjestettävälle uusille hankkeille ja avauksille. Hankerahoituksella on haluttu kehittää erityisesti festivaalin yleisötyötä ja saavutettavuutta. Esitystoimintaa haluttaisiin suunnata ulos perinteisistä kulttuurisaleista ja löytää tätä kautta uusia yleisöjä.

Jo edellisinä vuosina festivaaliohjelmaa on pyritty monipuolistamaan ja lisäämään erilaista jalkautuvaa yleisötyötä. Viime festivaalilla 2016 järjestettiin kaupunkikävelyä yhteistyössä rap-artisti Steen1:n eli Seppo Lampelan ja Walkapolis -kaupunkikävelyprojektin kanssa. Kaupunkikävelyt ovat hyvä esimerkki yleisötyöstä, jota myös kulttuuritalot jatkuvasti toivovat lisää. Kaupunkikävelyt tarjot-

tiin yläasteikäisille ja sitä vanhemmille nuorille. Steen!-n johdolla nuoret tutustuivat tuttuihin kulmiinsa ja niiden historiaan rapin riimien ja tekstien kautta. Kävelyt sijoittuvat lähiöiden ostoskeskusten ympäristöihin mm. Kannelmäessä, Myyrmäessä ja Espoon keskuksessa. Kävelyt olivat esityksiä, joiden näyttämönä toimi aito urbaani ympäristö: räppäriin silmin nuorten oma lähiympäristö sai uuden ilmeen. Jos jalkautumistempauksilla on tarkoitus tavoittaa epätodennäköisiä yleisöjä, on jalkaututtava epätyypillisiin paikkoihin. Esimerkiksi päiväkodit ja palvelutalot ovat tyypillisiä ja epäilemättä tärkeitä jalkautumiskohteita, mutta epätodennäköisimmät yleisöt ovat ehkä jossain muualla (Lindholm 2015, 143).

4 KEHITTÄMISEN SUUNTIA

Tässä kehittämistyössä selvitettiin millaisena Bravo! -tuotantoryhmän tuottajat kokevat tuotantoprosessin, millaiseen suuntaan he toivovat Bravon!n kehittyvän ja millaisin keinoin voitaisiin kehittää festivaalia monipuolisemmaksi ja festivaalimaisemmaksi.

Haastattelin yhteistyökumppaneina toimivia tuottajia kaikista kaupungeista, jotta jokaisen kaupungin erityispiirteet tulisivat esille. Haastatellut tuottajat olivat Viivi Paju Vantaalta, Iia Pellinen (Kanneltalo) ja Sonja Taimiaho (Malmitalo) Helsingistä, Yvonne Godhwani Espoosta ja Richard Silin Kauniaisista. Tuottajien lisäksi haastattelin Suomen Assitej ry:n hallituksen puheenjohtajaa ja Bravo! -festivaalin taiteellista johtajaa Nina Jääskeläistä. Bechmarking kohteeksi valitsin Oulun kansainvälisen lasten- ja nuortenteatterifestivaalin ja haastattelin festivaalin tuottajaa Elina Terhoa.

4.1 Jalkautuvaa oheisohjelmaa ja osallistavaa yleisötyötä

Lähes kaikissa kaupunkien tuottajien haastatteluissa nousi esille toive siitä, että festivaali jalkautuisi enemmän ulos perinteisistä kulttuuritiloista. Vaikka kansainväliset lasten- ja nuorten teatteriesitykset ovatkin festivaalin ydintoimintaa ja niitä pidettiin erittäin tärkeänä, kokivat tuottajat myös erilaisen, monipuolisen oheisohjelman merkittäväksi osaksi festivaalia. Vaikka festivaalin yleisötyötä on

kehitetty ja erilaisia alueille jalkautuvia oheisohjelmia on ollut, niitä kaivattiin kuitenkin lisää. Festivaalin toivottiin kehittyvän monitaiteellisempaan ja festivaalimaisempaan suuntaan.

Monitaiteellisuus antaisi myös tuotantoryhmälle enemmän mahdollisuuksia miettiä oheisohjelmaa festivaalille. Festivaalin ydin ei olisi mitenkään vaarassa. (Paju 2016).

Festivaalin näkyminen kaupunkikuvassa olisi tärkeää. Yhteistyöverkoston laajentamalla voitaisiin saada lisää oheisohjelmaa ja samalla antaa mahdollisuus eri lastenkulttuuria tekeville tahoille päästä mukaan festivaaliohjelmaan. Esimerkiksi joku sirkuskoulu voisi päästä esittämään omia esityksiään. (Godhwani 2016).

Eryteisesti kaivattiin sellaista ohjelmaa, joka olisi helppo toteuttaa myös muissa kuin perinteisissä kulttuurisaleissa. Tämä tuli esille erityisesti Kauniaisissa, jossa varsinainen kulttuurisali on ylioppilaskirjoitusten käytössä juuri Bravo! -festivaalin aikana.

Olisi hyvä olla myös ohjelmaa, joka ei olisi niin salipainotteista. Ohjelmaa, jota voitaisiin viedä kouluihin tai kirjaston tiloihin. Kirjasto on luonteva ja helppo paikka tulla. Se madaltaa ihmisten kynnystä osallistua. (Silin 2016).

Mikä on se yhdistävä tekijä, joka tekee tapahtumasta festivaalin? Se jokin jippo on varsinkin Bravo!sta puuttunut. Jos ainoa asia joka kiertää on lapsiraati, se ei yhdistä mitenkään niitä esityspaikkoja. (Paju 2016).

Tuottajat kaipasivat enemmän esityksiä, jotka olisivat toteutettavissa erilaisissa tiloissa. Bravo! -esitysten pääasiallinen yleisö tulee kouluista ja päiväkodeista. Useissa kulttuuritaloissa on luovuttu ajatuksesta järjestää avoimia esityksiä, koska niitä on ollut vaikea myydä. Yleisöesitysten myyntiä voisi vauhdittaa festivaalin yleisen näkyvyyden parantaminen, jota voitaisiin saavuttaa juuri jalkautumalla uusiin esityspaikkoihin.

Yhdeksi tärkeäksi kehityskohtaksi nousi yleisön osallistamisen merkitys. Yleisön osallistaminen koettiin lasten- ja nuortenkulttuurissa nimenomaan siksi, että sen kautta voidaan lisätä lasten ja nuorten kiinnostusta ja innostusta teatteria ja taidetta kohtaan. Tämä koettiin yhdeksi merkittävimmistä Bravo! -festivaalin tehtävistä.

Halutaanko me vaan valmiita esityksiä vai halutaanko me, että lapset ja nuoret pääsisivät enemmän myös itse tekemään ja sitä kautta kokemaan? Halutaanko, että yleisö pääsee aina valmiiksi katettuun pöytään vai pitäisikö tätä jotenkin miettiä uudelleen? (Silin 2016).

Yleisön osallistamista ja yleisötyötä kehittämällä tehtäisiin festivaalista enemmän myös avoimen yleisön festivaali, kun tällä hetkellä se on enemmän koulu-
laisten ja päiväkotien festivaali.

Taloudellisten raamien puitteissa enempää ostettua ohjelmaa ei voida tuoda. Sen sijaan yhteistyöllä, uusilla yhteistyökumppaneilla ja tuotantoryhmän avoimella ideoinnilla voitaisiin saada kasvatettua festivaalille enemmän positiivista pohinää. (Pellinen 2016).

Oheisohjelmaa ja yleisötyötä toivottiin eri muodoissa ja erityisesti sellaista yleisötyötä, jonka teemat nousisivat esityksistä ja muusta ohjelmistosta. Yleisötyöhön toteutukseen voitaisiin enemmän sitouttaa esiintyviä ryhmiä, jotka kehittäsivät ja toteuttaisivat yleisötyötä esitysten kylkiäisenä. Myös oheisohjelman toivottiin olevan kansainvälistä. Esiintyviltä ryhmiltä voitaisiin esimerkiksi tilata työpajoja tai muuta osallistavaa oheisohjelmaa.

Voisiko oheisohjelma olla jotain esitykseen valmistavaa tai esitystä käsittelevää eikä vaan ylimääräistä tilpehööriä vain sen takia, että pitää olla jotain oheisohjelmaa? (Taimiaho 2016).

Olisi tärkeää, että myös oheisohjelmistossa olisi kansainvälistä sisältöä (Godhwani 2016).

Festivaalille toivottiin myös enemmän vuorovaikutusta ja kohtaamisia festivaalille osallistuvien ammattilaisten kanssa. Olisi tärkeää järjestää tuottajille, tekijöille ja taiteilijoille mahdollisuuksia tavata toisiaan festivaalin aikana. Bravo! - festivaali voisi toimia merkittävänä alan tekijöiden kohtauspaikkana ja keskustelun alustana.

4.2 Kaupunkien tuottajat tiiminä

Yksi keskeisistä onnistumiseen vaikuttavista tekijöistä kulttuuri -ja tapahtumissa on hyvä tiimi. (Saksala 2015, 79). Tästä syystä lähestyn Bravo! -festivaalin kehittämistä nimenomaan festivaalin yhteistyökaupunkien tuottajia haastattelemalla. Yksi haastavimmista osuuksista tuottajan työssä on tiimin kanssa työskentely, koska tuottaja on liima, joka pitää tiimin kasassa ja välikappale, jonka johdolla tiimin jäsenet muotoilevat lopullisen tuotteen. (Vuorensola 2015, 103).

Bravo! -festivaalin tapahtumapaikat ovat neljän eri kaupungin alueella, joissa kussakin on oma profiili, omat käytännöt ja ohjelmistopainotukset. Kulttuuritaloilla ja kaupungeilla on hyvin erilaisia tavoitteita, painotuksia ja ehtoja festivaalin ohjelmiston suhteen. Erityispiirteiden ymmärtäminen on välttämätöntä, jotta voidaan löytää parhaat menetelmät tapahtumien kehittämiseen. Ne kertovat myös suunnasta, josta kehitettävää voi löytyä. Ongelmien löytäminen on kehitystoiminnassa avainasemassa. Tämän vuoksi kehittämistyön toteuttaminen vaatii alan tuntemusta - toisin sanoen ammattitaitoa. Alan erityispiirteet kertovat omalta osaltaan suunnasta, josta kehitettävän organisaation kehityskohteita voi löytää. (Kinnunen 2011, 26).

Haastatteluissa kävi ilmi, että tuottajat kaipaavat myös Bravo! -tuotantoryhmän keskuuteen enemmän festivaalitunnelmaa ja yhdessä tekemisen tunnetta. Kun mukana on paljon eri toimijoita, on mukana myös paljon erilaisia mielipiteitä. Verkostojen hallinnassa onnistuminen nousee tärkeään asemaan. (Kinnunen 2011, 27). Hyvin suunnitellussa ja toteutetussa tapahtumassa on parasta yllätyksellisyys, joka on sellaista pientä viitseliäisyyttä ja luovuutta, jota tarvitaan tapahtuman elämyksellisyyden varmistamiseksi (Vallo & Häyrinen 2014, 201).

Kaupunkien kulttuurituottajien keskuudessa festivaali on vuosi vuodelta tullut enemmän rutiiniksi ja jopa joka toinen vuosi tulevaksi pakkopullaksi. Tähän kaivattaisiin enemmän yhteishenkeä, sitoutumista ja yhdessä tekemistä. (Pellinen 2016).

Bravo! -tuotanto koettiin tuottajien mielestä aika raskaaksi. Erityisesti kokoukset kuormittavat ja osalla oli tunne, että kokouksissa ei käsitellä heille olennaisia kysymyksiä.

Ei se tuo sitä festivaalipöhinää yhtään enempää, jos me vaan koustetaan tiiviimmin. (Taimiaho 2016).

Useiden kokouksien sijaan useat tuottajat ehdottivat festivaalin alkutuotantoon sijoituvia vapaamuotoisempia ideointitapaamisia. Näissä tapaamisissa voitaisiin luoda raamit tulevalle festivaalille, suunnitella tempauksia, osallistavia yleisötapahtumia ja yleisötyön uusia muotoja. Tapaamiset olisi hyvä järjestää myös jalkautuen jonnekin perinteisten kulttuuritalojen ja kokoushuoneiden ulkopuolelle, joka voisi edesauttaa myös uusien ideoiden syntymistä ja vapauttaa mielen keksimään ja luomaan uutta. Irtautuminen perinteisistä ympäristöistä ja poistuminen kulttuuritalojen seinien sisältä ruokkisi tuottajien ajatuksia monitaiteellisempaan ja alueille jalkautuvaan suuntaan.

Olisi hyvä, että ihan festivaalin alussa tuotantoryhmälle järjestettäisiin vapaamuotoinen yhteinen festivaalin käynnistystapaaminen, joka olisi jossain ihan muualla kuin kulttuuritalojen kokoushuoneissa. (Godhwani 2016).

Haastattelujen perusteella kaupunkien kulttuuritaloilla on vahva luottamus Suomen Assitejn näkemykseen kansainvälisten esitysten valinnoissa. He voivat luottaa siihen, että esitykset ovat todella laadukkaita ja korkeatasoisia.

Esitykset ovat tosi tuoreita ja ennennäkemättömiä ja sisältö on tosi laadukasta. (Paju 2016).

Tuottajat kokivat hyväksi sen, että valinnanvaraa esitystarjottimella on tuotannon alussa paljon. Toisaalta koettiin epävarmuutta ja harmia siitä, että osa näistä esityksistä ei lopulta kuitenkaan olisi saatavilla. Osa tuottajista koki, että tarjottimen pitäisi olla perusteellisemmin kuratoitu jo ennen kuin se esitellään tuottajille. Olisi siis hyvä, että ennen esitysten esittelyä olisi varmistettu, että esitys on saatavilla festivaalin aikana ja että se on teknisesti mahdollista toteuttaa ainakin joissain festivaaliin osallistuvissa kulttuuritaloissa.

Monilla tuottajilla on kädet täynnä omassa arkityössään ja siksi useaan kymmeneen kansainväliseen esitykseen perehtyminen ei ole mahdollista. Tämä myös syö suuren osan siitä työajasta, joka tuottajilla on käytettävissä muuhun festi-

vaalityöhön. Suomen Assijtejn toivottiin ottavan vahvempi asiantuntijarooli ohjelmistovalinnoissa. Näin kulttuuritalojen tuottajien työaika voitaisiin hyödyntää muuhun festivaalin oheisohjelman ja yleisötyön suunnitteluun ja kehittämiseen.

Tuottajien aikaa pitäisi säästää yhteisiin ideointiin hetkiin ja hoitaa muulla kaikki sellaiset suunnitteluun liittyvät rutiinit, jotka ovat hoidettavissa sähköpostitse tai esimerkiksi Bravo! -tuottajan kanssa kahdenkeskisissä tapaamisissa. Esimerkiksi yhteiset esitysten katselmustilaisuudet eivät ole tarpeellisia, koska jokainen voi katsoa nämä esitykset omalla ajallaan sopivassa tilanteessa. (Pellinen 2016)

Osa tuottajista pitivät huonona sitä, että Hurraa! ja Bravo! -festivaalit ovat erillisiä festivaaleja. Yleinen mielipide oli se, että myöskään yleisö ei erota näiden kahden festivaalin eroa. Ohjelmistoltaan festivaalit eroavat siten, että Hurraa!n ohjelmisto koostuu pääosin kotimaisesta lastenteatterista, kun taas Bravo! painottaa kansainvälisiä esityksiä. Tuottajien mielestä ohjelma voitaisiin hyvin yhdistää sisältämään sekä kansainvälistä että kotimaista lasten- ja nuortenteatteria ja näiden lisäksi paljon monitaiteellista lastenkulttuuriohjelmaa.

Bravo!lla ja Hurraa!lla on niin paljon samankaltaisuuksia, että ne voisi ihan hyvin yhdistää yhdeksi. Miksi pitäisi olla joka toinen vuosi kansainvälinen ja joka toinen vuosi kansallinen festivaali, miksei voisi olla joka vuosi molempia? (Silin 2016).

Todennäköisesti kävijät, jos ajatellaan vaikka sitä peruserhettä, ei muista ovatko käyneet Bravo! vai Hurraa! –festivaalilla. Meillä voisi olisi yksi vahvempi brändi, jonka puitteissa tämä kaikki tapahtuisi. (Taimiaho 2016).

Välillä voi olla vaikka tosi kiinnostava kotimainen teos valmistelussa, mutta onkin Bravo! vuosi ja seuraavassa Hurraa!ssa se onkin jo vanhentunut. Jos nämä festivaalit yhdistyisi, voitaisiin mennä enemmän esitykset edellä. (Pellinen 2016).

Tänä vuonna Suomen Assitej toimii myös Hurraa! –festivaalin osatuottajana. Hurraa!, joka myös aiemmin oli lasten ja nuortenteatterifestivaali on pudottanut nimestään sanan teatteri. Tarkoituksena on olla monipuolisempi esittävän taiteen ja lastenkulttuurin festivaali. Vaikka Bravo!ssa painotus onkin selkeästi kansainvälisissä lasten- ja nuorten teatteriesityksissä, pitivät tuottajat tärkeänä, että festivaali olisi avoin myös muulle taiteelle ja kulttuurille. Tätä kautta voitai-

siin laajentaa myös yhteistyöverkostoja ja yhtenäistää festivaalia eri tavoin. Silti festivaali voisi säilyttää ydintoimintansa ja profiilinsa kansainvälisenä lasten- ja nuortenteatterin asiantuntijana. Festivaalikonsepti voisi toimia enemmän lastenkulttuurin ja taiteen kokoavana alustana, johon voisi liittää monia erilaisia, alueille levittyviä taidehankkeita.

Sekä Bravo! että Hurraa! -festivaalit kaipaavat enemmän yhteistä tekemisen henkeä. Olisi myös tärkeää, että Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisten kulttuurituottajat ryhmäytyisivät ja tutustuisivat toisiinsa paremmin. Bravo! ja Hurraa! -festivaalit ovat ainutlaatuisia yhteistyöpaikkoja, joissa tuottajat tapaavat toisiaan ja voivat vaihtaa ajatuksia ja ideoita keskenään.

Yksi iso anti tässä on nää muut tuottajat tässä lähellä. Mikä osaminen ja mikä tieto ja kapasiteetti siinä on. Meidän pitäisi oikeasti oppia tuntemaan toisiamme enemmän, jotta voitaisiin alkaa tehdä hommia yhdessä. Yhteiseen ideointiin heittäytymisestä voisi olla iloa ja hyötyä myös kulttuurituottajien omalle työlle ja se voisi toimia irtautumisena perinteisestä leipätyöstä. (Pellinen 2016).

Lopputuloksesta näkyy aina se, millaisessa hengessä tapahtumaa on tehty ja jos tämä henki puuttuu ja tekeminen on vain joka toinen vuosi leivottavaa pakopullaa, se näkyy helposti myös itse tapahtumassa. Hyvin onnistuneessa tapahtumassa asiakkaana, esiintyjänä tai vapaaehtoisena ollut henkilö vie tapahtumasta ja sen kotipaikkakunnasta myönteistä viestiä eteenpäin. Hän toimii parhaassa tapauksessa paitsi tapahtuman itsensä, myös koko kaupungin brändilähettiläänä. (Isoaho 2011, 15). Vuoden 2015 Hurraa! -festivaalin tuottaja Anna Rosendahl toteaa festivaalin loppuraportissaan näin:

En usko, että tämän kokoiset pääkaupunkiseudun yhteistyöprojektit voivatkaan olla laadultaan helppoja toteuttaa. Onnistuakseen ja uudistuakseen Hurraa! vaatii innostunutta suhtautumista aiheeseen, paloa kehittää lastenteatterikenttää ja valmiutta päivittää näkemystä siitä aina uudelleen. (Rosendahl 2015).

Festivaalilta toivotaan enemmän yhtenäisyyttä, erilaisia tempauksia ja oheisohjelmaa, joka omalla tavallaan sitoisivat paremmin yhteen festivaalin kaupunkeja ja tekisivät maantieteellisesti hyvin laajalle alueelle sijoittuvasta festivaalista yhtenäisemmän. Festivaalin toivottaisiin kehittyvän monipuolisemmaksi viemällä tapahtumia ja esityksiä myös perinteisten teatteritilojen ja kulttuuritalojen ulko-

puolella. Myös erilaisia yleisötyön muotoja sekä yleisön osallistamisen tapoja haluttaisiin kehittää.

4.3 Benchmarking: Oulun kansainvälinen lasten- ja nuorten teatterifestivaali

Halusin selvittää hyviä käytäntöjä, joita on käytetty lastenfestivaalien yleisöjen tavoittamisessa ja oheisohjelman järjestämissä. Päätin ottaa benchmarking kohteeksi Oulun kansainvälisen lasten- ja nuortenteatterifestivaalin. Festivaali on Suomen vanhin ja yksi Euroopan suurimmista festivaaleista nuorelle yleisölle suunnatuista festivaaleista. Ohjelmistossa on lapsille ja nuorille suunnattuja näytöksiä ja tapahtumia niin kotimaasta kuin ulkomailtakin. Perinteisen teatterin lisäksi mukana on tanssi- ja sirkusesityksiä sekä osallistavaa teatteria. Festivaalin vastuullinen pääjärjestäjä on Oulun kaupunginteatteri. Vuonna 2017 Oulun kansainvälinen lasten ja nuorten teatterifestivaali järjestetään jo 36. kerran.

Oulun kansainvälistä lasten- ja nuortenteatterifestivaalia tuotetaan Oulun kaupunginteatterin vakituisen henkilökunnan voimin. Festivaalin tuotantorakenne poikkeaa Bravo! -festivaalista siten, että sillä on vakituiset esitystilat, jotka sijaitsevat fyysisesti lähellä toisiaan. Festivaalin pääpaikka on Oulun kaupunginteatteri, jonka koko henkilökunta enemmän tai vähemmän työskentelee festivaalin parissa festivaalin aikana.

Festivaaliohjelmisto rakentuu koko työryhmän yhteistyöllä ja siihen etsitään laadukkaita lasten- ja nuortenesityksiä. Varsinaista teemaa ei koskaan festivaaliohjelmistoon haeta, mutta yleensä sellainen muotoutuu aina itsestään.

Ei me valita esityksiä johonkin tiettyyn teemaan sopiviksi. Me valitaan hyviä esityksiä ja yleensä se teema löytyy. Niissä on aina joku punainen lanka, ne vaan yhdistyy. (Terho 2016).

Festivaalituottaja Elina Terhon mukaan yleisötyö ja erilaiset tavat näkyä kaupunkikuvassa on tärkeä osa festivaalia. Teatterilla on kummikouluja ja päiväkohteja, joiden kanssa tehdään yhteistyötä ympäri vuoden. Koulut saavat esimerkiksi tehtäväpaketit esityksistä ennen esityksiä ja esitysten jälkeen järjestetään taiteilijataapaamisia. Tehtäväpaketin tekee esityksen ohjaaja ja työryhmä yhdes-

sä teatterin markkinoinnin kanssa. Esiintyvät ryhmät ovat käyneet etukäteen kouluilla ja päiväkodeissa kertomassa esityksestä ja teatterista.

Yksi yleisötyön muoto on lastenpaneelit. Dramaturgi tai näyttelijä käy pitämässä alustuksen teatterista, jonka jälkeen lapsista koottu paneeli käy katsomassa kaikki festivaaliesitykset ja antaa niistä palautteen tekijöille. Paneelin osallistajat tulevat lähialueen kouluista. Lähikoulujen oppilaat tekevät myös joka vuosi kaupunginteatterin julkisivuun taideteoksen. Kiitoksena oppilaat pääsevät katsomaan esitystä. Tämän yhteistyön kautta saadaan helposti ja edullisesti näyttävä ilmeen muutos festivaalipaikkaan.

Festivaalivieraita tulee erityisesti lähiseudun kouluista ja päiväkodeista, mutta myös ympäri Suomea ja paljon myös ulkomailta. Oulun kaupunki pitää festivaalia merkittävänä koko kaupungille ja tarjoaa joka vuosi huomionosoituksena festivaalille illanvieron festivaalivieraille.

Terho kokee tärkeäksi, että festivaali näkyy ja levittäytyy ulos. Festivaalipöhinää luodaan erilaisilla ilmaistapahtumilla teatterin lämpiössä, joihin voi poiketa, vaikka ei olisikaan tulossa esityksiin. Festivaali näkyy myös kaupungilla erilaisilla tempauksilla, kuten esimerkiksi viime vuonna, kun gorillapoliisit ohjasivat liikennettä kaupungin keskustassa. Näyttelijöitä on ollut myös lämpiössä erilaisiksi hahmoiksi pukeutuneina.

Ei festivaali voi olla vain sarja esityksiä. Kyllä se on se kaikki festivaalipöhinä ja oheistapahtumat, jotka tekevät tapahtumasta festarin. (Terho 2016).

Yleisötyötä tehdään monella eri tavalla, on esimerkiksi käsinukketyöpajoja, vauvojen värikylpyjä, taidenäyttelyjä ja ammattilaisille suunnattuja klovneriatyöpajoja. Usein yleisötyö muotoutuu eri yhteistyökumppanuuksien mukaan tai liittyy johonkin tiettyyn esitykseen tai sen teemaan. Esimerkiksi perheteatteri-ryhmän esitysten yhteyteen järjestettiin luentoja vanhemmuudesta.

Onhan sillä oheisohjelmalla ja yleisötyöllä ihan hirveen iso merkitys. Se on osa sitä koko festivaalielämystä ja koko kokemusta. Siksi sitä tehdään. (Terho 2016).

Oulun lasten- ja nuorten kansainvälisenteatterifestivaalin tavoitteet ja näkemykset yleisötyön ja oheistoiminnan tärkeydestä ovat hyvin samansuuntaisia, kuin mitä Bravo!n tuotantoryhmien haastattelujen perusteella myös Bravo!lta toivotaan. Bravo!n haaste on Oulun festivaaliin verrattuna erityisesti sen levittäytymisen niin laajalle alueelle. Jalkautuminen ja näkyminen kaupunkikuvassa ei ole yhtä helppoa toteuttaa, kun pitäisi jalkautua neljän eri kaupungin alueelle. Kuitenkin monia Oulun käytäntöjä voidaan hyödyntää, kun suunnitellaan Bravon!n uusien yleisötyön muotoja ja osallistavia oheistapahtumia. (Liite 3)

5 OHEISOHJELMAN UUSIEN MUOTOJEN PILOTOINTI

Seuraava Bravo! -festivaali järjestetään vuonna 2018. Vuonna 2017 toimin kotimaisen Hurraa! -festivaalin tuottajana ja päätin testata haastatteluissa esiintulleista kehittämissuhteita Hurraa!-festivaalin tuotannossa. Ideoimme kaupunkien tuottajien kanssa uudenlaisia oheisohjelman muotoja, jalkautumisen tapoja ja osallistavia tapahtumia.

5.1 Hurraa!-festivaali jalkautuu kirjastoauton kyydissä

Yhdessä kaupunkien kulttuurituottajien kanssa ideoimme Hurraa! -festivaalille jalkautuvia esitysmuotoja, jotta tavoittaisimme uusia yleisöjä ja voisimme houkuttaa katsojia myös varsinaisiin festivaaliesityksiin. Koska Hurraa! -festivaalin järjestävät Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisten kaupungit oli luontevaa hakea yhteistyökumppaneita kaupungin sisäältä. Jalkautuminen eri puolille pääkaupunkiseutua jonkin kulkuvälineen kyydissä tuntui kiinnostavalta idealta.

Taiteen tuomista liikennevälineisiin on kokeiltu esimerkiksi Helsingin kaupungin liikennelaitoksen HKL:n Taidelinja-kaupunkifestivaalilla vuonna 2015. Taidetta eri muodoissa vietiin metroihin, raitiovaunuihin ja Suomenlinnan lautoille. Hankkeessa saatiin hyviä kokemuksia ja kaupunkilaiset ottivat lämpimästi vastaan erilaiset esiintymiset ja tapahtumat. Eniten matkustajat toivovat liikennevälineisiin musiikkia, kuvataidetta, äänitaidetta ja runoutta. (Koivisto & Larkovirta 2016, 47-48).

Hurraa! -festivaali pyysi yhteistyöhön kirjastoautoja Helsingissä, Espoossa ja Vantaalla. Kirjastoautojen kautta voisimme tavoittaa yleisöjä myös sellaisilta alueilta, jossa ei ole omaa kulttuuritilaa. Samalla voisimme jalkautua alueille, joissa kulttuuritoimintaa on vähän. Kirjastot olisivat myös hyvä yhteistyökumppani markkinoinnin kannalta ja yhteistyön kautta saisimme levitettyä tietoa festivaalista laajemmin. Esimerkiksi Hurraa! -avajaisiin Mad Housessa saapui perheitä, jotka kertoivat saaneensa tiedon festivaalin juuri kirjastoautosta.

Kaikki tahot olivat innoissaan yhteistyöstä ja siitä, että kirjastoauton kyydissä Hurraa! jalkautuisi täysin ennennäkemättömiin paikkoihin. Kirjastoautokiertueille valittiin esitys, joka olisi mahdollista toteuttaa kirjastoauton ulkopuolella. Kirjastoautoissa ei mahdu kuljettajan ja henkilökunnan lisäksi kulkemaan kuin yksi ylimääräinen henkilö, joten esitykseksi valikoitui sirkustaiteilija Kai Kuutamon yhden miehen esitys. (Liite 4)

Hurraa! jalkautui alueille kolmena päivänä jo ennen varsinaista festivaaliviikkoa. Näin saimme tavoitettua uusia yleisöjä, jotka mahdollisesti löysivät tätä kautta myös muihin festivaalitapahtumiin. Kirjastoautokierrosten yhteydessä jaettiin festivaaliesitteitä ja ilmapalloja ja levitettiin näin festivaalitunnelmaa monille uusille alueille pääkaupunkiseudulla. Kirjastoautojen pysäkeillä esityksiä oli yhteensä kolmetoista. Kirjastoauto kiersi yhden illan Espoossa, yhden illan Vantaalla ja yhden Helsingissä.

Kirjastoautokierrokset avasivat myös tärkeän uuden yhteistyökanavan pääkaupunkiseudun kirjastoverkoston. Saimme yhteistyön kautta näkyvyyttä heidän omien markkinointikanaviensa kautta. Yhteistyötä voitaisiin jatkaa tulevalla Bravo! -festivaalilla ja se olisi kannattavaa, sillä kirjastojen kautta voimme tavoittaa laajasti sellaisia yleisöjä, jotka eivät liiku Bravo! -festivaalin perinteisten esityspaikkojen, kulttuuritalojen lähistöllä. Kirjastoautoissa oltiin tyytyväisiä yhteistyöhön ja esityksiä pidettiin kirjastoautojen omaa toimintaa rikastavina. Kirjastoautoilla oli kiinnostusta yhteistyöhön myös tulevaisuudessa, mutta maaliskuu ajankohtana oli heidän mielestään hieman huono esityskierroksille. He olisivat myös kiinnostuneita lisäämään ohjelmaan jotain muuta ja kasvattaa näin festivaalimaisuutta kirjastoautoissa. (Kuutti 2017).

5.2 Osallistava kaupunkitapahtuma: Hurraa! 100 vauvaa tanssii

Syksyn Hurraa! -tuottajatapaamisissa ideoitiin tapoja, joilla saisimme festivaaliin osallisuutta tukevaa yleisötyötä. Halusimme keksiä jotain hauskaa ja jotain joka kiinnittäisi yleisön ja median huomion jo ennen varsinaisen festivaalin alkua. Aluksi ideoimme kiertävän ulkoilmalavan ympärille rakennettavaa ohjelmaa. Ajatuksena oli käyttää Espoon kaupungin omistamaa ulkoilmalavaa ja tehdä sen ympärille tempauksia eri kaupunkeihin. Osallistavaksi osuudeksi suunniteltiin lasten omien esitysten esiin tuomista, esim. sirkus- ja teatterikoulujen harrastajien omien esitysten myötä. Suunnitelmien edetessä tuotantoryhmä kuitenkin totesi, että ei ole motivoivaa yrittää saada lapsia esiintymään ulkoilmatapah-tumaan maaliskuussa, ellei lavalle saada jotain oikeaa vetävää pääesitystä. Koska budjetti ei antanut myöten sille, että ottaisimme lavalle jonkun isomman esityksen, päätettiin tästä ideasta luopua.

Sen sijaan lähdettiin suunnittelemaan tempausta, joka liittyisi Hurraa!n varsinaiseen ohjelmaan. Koska festivaaliohjelmistossa vuonna 2017 on kaksi vauvatanssin kantaesitystä, päätettiin osallistava tapahtuma liittää tähän teemaan. Mukaan suunnitteluun kutsuttiin molempien vauvatanssiesitysten tekijät; VauvaVau-esityksen Satu Tuomisto, ja Jenna Rignell sekä BabyTango-esityksen Riikka Siirala. Tempaus saattoi yhteen alan ammattilaiset suunnittelemaan yhdessä uudenlaista yleisötyön muotoa.

Päätimme järjestää vauvojen yhteisen tanssiesityksen Narinkkatorille Helsinkiin. Tempaus järjestettiin festivaalia edeltävällä viikolla ja sen tarkoituksena oli samalla toimia festivaalin markkinointitempauksena ja median kiinnostuksen herättäjänä. Pohdimme, miten saisimme vauvaperheet osallistumaan tempaukseen ja totesimme, että heidän mukaan saamisensa vaatisi henkilökohtaisen kontaktin. Tätä varten päätettiin järjestää vauvatanssi-työpajoja kulttuuritaloissa eri puolilla pääkaupunkiseutua. Työpajojen vetäjinä toimisivat vauvatanssiesitysten taiteilijat.

Aluksi mietimme, olisimmeko järjestäneet tanssitempaukset kaikille festivaalin paikkakunnilla, mutta lopulta päätimme järjestää vain yhden tapahtuman Helsingissä, johon ohjattaisiin osallistujat myös Espoosta ja Vantaalta. Kauniaisissa

ei haluttu järjestää omaa työpajaa, mutta työpajoja sovittiin yhteensä yhdeksän järjestettäväksi Helsingin, Espoon ja Vantaan kulttuuritaloissa. Laskimme, että yhdeksästä työpajasta saisimme ehkä noin kymmenen osallistujaa jokaisesta, joten asetimme yhteiseksi tavoitteeksi saada 100 vauvaa yhteiseen tanssitaapahtumaan. Tästä syntyi myös tapahtuman nimi ”Hurraa! 100 vauvaa tanssii”, joka sopi myös hyvin vuoden 2017 Suomi100-juhlavuoden tapahtumiin. Tapahtuma haettiin osaksi Suomen itsenäisyyden juhlavuoden ohjelmaa idealla: kansakunnan pienimmät jäsenet, tulevaisuuden toivot tanssivat yhdessä itsenäisen Suomen kunniaksi. (Liite 5).

Vetäjät suunnittelivat yhdessä koreografian, joka on mahdollista toteuttaa sekä vaunuissa että sylissä olevan vauvan kanssa. Työpajan kestoksi määriteltiin noin kaksi tuntia ja niihin olisi vapaa pääsy. Työpajan jälkeen kaikkia osallistujia pyydettäisiin osallistumaan yhteisiin tansseihin Narinkkatorilla.

Koko hankkeen suunnitelman selkeydyttyä keskustelimme yhteistyöstä Koko Suomi tanssii-hankkeen kanssa. Sovimme, että kuvaamme omasta koreografiastamme tanssihaastevideon ja se voidaan se liittää Koko Suomi tanssii-hankkeen osaksi. Koko Suomi tanssii –kampanja kiinnostui tapahtumasta erityisesti siksi, että kampanjassa ei vielä ollut vauvoille suunnattua tanssihaastetta. (Aittokallio 2016). Haastevideota jaettiin sosiaalisessa mediassa niin, että myös sellaiset vauvaperheet, jotka eivät osallistuneet työpajoihin, pystyivät opettelemaan koreografian ja liittymään mukaan tanssiin paikan päällä.

100 vauvaa tanssii-tapahtuma toimi hyvänä esimerkkinä tapahtumamarkkinoinnista. Tapahtumamarkkinoinniksi voidaan kutsua mitä tahansa tilaisuutta, jossa tuodaan vuorovaikutteisella tavalla yhteen yrityksen toimintaa ja mahdollisia asiakkaita. Tapahtumamarkkinoinnin vahvuuksia on, että tapahtumat ovat markkinointikanavana intensiivisempiä, vuorovaikutteisempia ja henkilökohtaisempia kuin perinteiset markkinointikanavat. Näin pystytään tuottamaan asiakkaalle pitkäkestoinen ja syvä muistijälki eri aisteja hyödyntämällä. (Vallo & Häyrinen 2014, 20–22.) Tapahtumamarkkinointi on hyvä keino brändin rakentamisessa ja parhaimmillaan se on moniaistista, tunteisiin vetoavaa ja vuorovaikutteista. (Korhonen, Korkalainen, Pienimäki & Rintala 2015, 9).

100 vauvaa tanssii -tapahtuma sai huomiota mediassa enemmän kuin osasimme odottaa. Helsingin Sanomien Nyt-liite kirjoitti ennakkojutun jo tapahtumaa edeltävänä perjantaina. Myös ruohonjuuritason markkinointia tehtiin paljon ja oman työryhmämme sisällä innostus tapahtumaa kohtaa oli suuri. Koreografit olivat innolla mukana suunnittelussa ja jakoivat mainoksia tapahtumasta omilla kursseillaan ja jopa kadulla.

Tapahtumaa edeltävänä päivänä tuli valtavasti yhteydenottoja mediasta. Suurin osa yhteydenotoista koski 100 vauvaa tanssii-tapahtumaa, mutta osa halusi haastattelun myös festivaaliin liittyen. 100 vauvaa oli siis herättänyt median kiinnostuksen myös festivaalia kohtaan.

Saman päivän aamuna koreografimme sekä yksi äiti-vauva-pari kutsuttiin Yle aamu-tv:n lähetykseen näyttämään pieni ote vauvatanssista ja kertomaan festivaalista. Osa torille saapuneista kertoi myöhemmin, että oli lähtenyt torille tanssimaan nähtyään tämän keskustelun aamu-tv:ssä.

Tapahtumapäivänä paistoi aurinko ja pienen jännityksen jälkeen ainakin 100 vauva-vanhempi paria saapui torille tanssimaan. Paikalla oli runsaasti mediaa ja tapahtuma striimattiin suorana lähetyksenä Yle Areenaan. Tämän lisäksi tapahtuma ja suoran lähetyksen taltiointi oli nähtävissä Yle Helsingin Facebook-sivuilla. Tapahtumasta oli juttu saman illan Yle Uutisten päälähetyksessä sekä MTV3 Uutisten loppukevennyksenä. Kaikissa lähetyksissä tapahtuman yhteydessä mainittiin viikonloppuna käynnistyvä Hurraa! -lasten ja nuortenfestivaali eli 100 vauvaa markkinointitempauksena onnistui täysin yli odotusten.

Pidin tärkeänä pitää huolta myös siitä, että toimittajat tietävät 100 vauvaa tanssii-tapahtuvan liittyvän Hurraa!-festivaaliin ja että tämä tulisi kerrotuksi myös uutisoinnissa. Tätä varten olimme valmistaneet toimittajille mediapaketit, joita jaoimme torilla sekä tietenkin keskustelin heidän kanssaan henkilökohtaisesti ja kerroin festivaalista. Tapahtumasta kiinnostuivat erityisesti TV-kanavat ja näkyminen niissä ja sosiaalisessa mediassa näin voimakkaasti toi täysin uudenlaista näkyvyyttä festivaalille. Myös yhteistyökumppanimme Koko Suomi tanssii-kampanja oli paikalla ja kertoi tapahtumassa nettisivuillaan artikkelissa näin:

Narinkkatorin tapahtuma oli menestys ihanaa kevätauringonpaistetta myöten. Ilmapallot, huiveja heiluttelevat aikuiset, mukana tanssivat lapset sekä kantoliinoissa ja rattaissa tanssiin osallistuneet vauvat pysäyttivät monet ohikulkijat hymyilemään. Paikalle saapuneilla oli ollut mahdollisuus tutustua vauvatanssikoreografiaan jo ennen tapahtumaa YouTube-videon tai pääkaupunkiseudun kulttuuritaloilla järjestettyjen tanssityöpajojen avulla. Yksinkertaiseen tanssiin oli kuitenkin helppo hypätä mukaan myös ilman aiempaa harjoittelua. (Koko Suomi tanssii 2017).

Hurraa! 100 vauvaa –tanssii toimi oheistapahtumana hyvin juuri siitä syystä, että ohjelma levittäytyi eri paikkoihin työpajatoiminnalla. Myös mediaosumissa kerrottiin, että tanssimaan saapuivat nimenomaan pääkaupunkiseudun vauvat, eivätkä vain Helsingin. Näin tapahtuma satoi myös yhteen Hurraa! –festivaalin tapahtumakaupunkeja ja toi esiin sitä, että festivaalin neljän kaupungin yhteinen. Nämä kaikki tapahtumat kuitenkin tähtäsivät yhteiseen tapahtumaan Narinkkatorilla. Tapahtuma sai paljon näkyvyyttä sosiaalisessa mediassa, jonka kautta myös itse festivaali ja festivaaliesitykset saivat paljon uudenlaista näkyvyyttä. Myös monet lastenkulttuurialan toimijat jakoivat tietoa tapahtumasta ja alkavasta festivaalista omilla kanavissaan. Osallistavana ja yhteisöllisyyttä vahvistavana tapahtumana tempaus onnistui erinomaisesti ja toi uudenlaista sisältöä Hurraa! -festivaalille.

Huomattavaa Narinkkatorin 100 vauvaa tapahtumassa oli myös tuottajaryhmän yhteistyön vahvistuminen. Perinteisesti kokoustiloissa tavannut porukka oli nyt hymyssä suin Narinkkatorilla jakamassa ilmapalloja ja tarjoilemassa kahvia, yksi vahti vaunuja ja toinen kameraa. Konkreettinen tapahtuman tekeminen toimi selvästi yhteishengen nostattajana myös tuotantoryhmässä. Oli hyvä, että tapahtuma oli festivaalin käynnistävä tapahtuma, sillä mediahuomio ja yhteishengen nostatus olivat tärkeitä seuraavana viikonloppuna alkavalle festivaalille.

5.3 Tekijöiden kohtauspaikaksi uusien yhteistyökumppaneiden kanssa

Haastatteluista nousi yhtenä kehittämissuunnitelmana uudet yhteistyökumppanit, joiden avulla voitaisiin monipuolistaa koko festivaaliohjelmaa ja luoda myös uusia yleisötyön muotoja. Vuoden 2017 Hurraa! -festivaalin uudeksi yhteistyökumppaniksi tuli Mad House Helsinki, joka toi festivaalille myös uuden taide-

muodon; performanssitaitteen. Mad House Helsinki on esitystaiteen talo, joka esittelee ja tuottaa kokeilevaa esittävää taidetta.

Mad Housen ohjelma koostuu kokeilevasta taiteesta, niin esityksistä, näyttelyistä, stand-upista kuin nykytanssiesityksistä ja keskustelutilaisuuksista; Think Thankeista, joissa toimintaa pyritään kehittämään eteenpäin vaihtuvien teemojen avulla. (Mad House Helsinki 2017).

Mad Housen kautta Hurraa! -ohjelmaan tuli uudenlaisia esityksiä. Lisäksi sovittiin, että järjestetään yhteistyössä ammattilaistapahtumia. Suunnitellun seminaarin tavoitteeksi asetettiin tuoda yhteen esittävän taiteen ammattilaisia, lastenteatterintekijöitä, tuottajia ja yleisöä. Yhteistyökumppaneiksi seminaarin järjestämiseen tulivat Hurraa! -festivaalin ja Mad House Helsingin lisäksi Suomen Assitej ry sekä Ung Dramatik-projekti.

Seminaarista päätettiin tehdä kaksiosainen ja sen teemaksi nostettiin kysymykset: "Miten tehdä esittävää taidetta lapsille, nuorille ja muille radikaaleille? Miksi on olemassa erikseen lastenteatteria ja teatteria? Kuka saa tehdä esityksiä lapsille? Tarvitaanko siihen erityistaitoja?" Valitsimme aiheen, joka parhaalla mahdollisella tavalla herättäisi keskustelua tai erilaisia väittämiä lastenteatterista, lapsista katsojina ja teatterin kokijoina. Seminaarin lopuksi järjestettiin myös alan ammattilaisille ja festivaalivieraille verkostoitumistapaaminen Hurraa! -päättöklubilla. Seminaari ja iltatilaisuus keräsivät yhteen paljon alan tekijöitä keskustelemaan lapsille ja nuorille suunnatusta esittävästä taiteesta. (Liite 6).

Yhteistyö Mad Housen kanssa toi festivaalille muutakin kuin vain uuden taide-
muodon. Trendikäs ja urbaani esitystaiteentalo toi myös Hurraa! -festivaalille
kaivattua raikkautta sekä täysin uuden ympäristön esityksille ja tapahtumille.
Suvilahti, jossa Mad House Helsingin tilat sijaitsevat on Helsingissä tunnettu
tapahtumakeskus. Hurraa! -avajaiset järjestettiin Mad Housen Mad Barissa.
Jännitimme, löytäisivätkö lapsiperheet paikalle, koska Mad House ei ollut
aiemmin tehnyt ohjelmaa lapsiyleisölle eikä heillä näin ollut vakituista kävijäkun-
taa, jota avajaisiin olisi voinut kutsua. Avajaisiin saapui kuitenkin yleisöä yli odo-
tusten ja erityisesti Kalasataman alueen lapsiperheet näyttivät löytäneen paikal-
le.

6 KEHITTÄMISEHDOTUKSET

Hurraa! -festivaalilla luotiin uusia verkostoja ja kokeiltiin uusia oheisohjelman ja yleisötyön toteuttamisen tapoja. Merkittävää onnistumisen kannalta oli se, että kehitettiin ohjelmaa, johon kulttuuritalot pystyivät osallistumaan omalla panoksellaan. Nämä pienet tapahtumat eli työpajat tähtäsivät isompaan yhteiseen kokonaisuuteen, joka näin satoi myös eri kaupunkien tilat ja alueiden ihmiset yhteen. Näin koko festivaalista tuli yhtenäisempi tapahtuma. Tässä työssä keskityin erityisesti kehittämään uusia oheisohjelman ja yleisötyön muotoja, joita voidaan toteuttaa yhteistyössä kulttuuritalojen ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa. Uudenlaisen oheisohjelman kehittämisen tarkoituksena oli myös vahvistaa tuotantoryhmän yhteistyötä ja yhdessä tekemistä.

Uudenlaisen oheisohjelman kehittämisessä avainasemaan nousee kaupunkien tuottajista koostuva tuotantoryhmä, joka festivaalia vastaavan tuottajan lisäksi on toteuttamassa. Koska tuottaja hallinnoi ja koordinoi yksin isoa kokonaisuutta, on yhteistyöllä oheisohjelman järjestämisen onnistumisessa valtavan iso merkitys.

Tuottajan näkökulmasta Bravo!n tuotanto on melko yksinäinen prosessi, vaikka tuotantoryhmä onkin iso. Tuottajan työparina ja ideoiden peilaajana toimii oikeastaan pelkästään Suomen Assitej ry:n puheenjohtaja. Festivaalityössä tuottajan työ on usein urakkaluonteista ja kiivastahtista, joten työssä vaaditaan paineensietokykyä. Usein tuottaja hoitaa itsenäisesti koko tapahtuman tuotantoja ja markkinointia (Saksala 2015, 23). Hurraa! -festivaalilla toimii erillinen festivaalin ohjausryhmä, jonka muodostavat festivaalille osallistuvien kaupunkien edustajat. Ohjausryhmä kokoontuu säännöllisesti festivaalin tiimoilta ja antaa linjaukset tuottajalle tulevan festivaalin suuntaviivoista. Bravo! -festivaalilla ohjausryhmänä toimii vastaavasti Suomen Assitejn hallitus, mutta hallitus ei osallistunut aikaisemmin festivaalin oheisohjelman suunnitteluun kovin aktiivisesti.

Yhteistyö Mad House Helsingin kanssa toi festivaalille paljon uutta. Festivaalin yleisötyö kehittyi ammattilaistapahtumien myötä. Festivaali löysi uusia yleisöjä ja sai uudenlaista näkyvyyttä kirjastoautoyhteistyön ja osallistuvan kaupunkita-

pahtuma Hurraa! 100 vauvaa tanssii kautta. Ammattilaisille suunnatut seminaarit ja festivaalin päätösklubi toivat festivaalille tärkeää uutta sisältöä. Näin huomioitiin myös uudella tavalla festivaalille osallistuvat alan tekijät.

Festivaalin oheisohjelman ja yleisötyön monipuolistaminen ja kehittäminen vaativat yhteistyötä monien eri tahojen kanssa. Festivaalin pitäisi pysyä jatkuvasti aktiivisena lastenkulttuurikentällä ja etsiä uusia yhteistyön muotoja sekä erilaisia hankkeita, joita voitaisiin osittain tai kokonaan liittää osaksi festivaalia. Monipuolisen ja kiinnostavan oheisohjelman suunnittelu tulisi olla yhtä merkittävässä roolissa, kuin muunkin festivaaliohjelmiston suunnittelun, sillä ne tukevat toisiaan, kun tarkastellaan festivaalin houkuttelevuutta. Uudet avaukset ja kokeilevammät ohjelman muodot herättävät kiinnostusta sekä mediassa että yleisössä eri tavalla kuin pelkät perinteiset teatteriesitykset. Näkyvyyden ja mediahuomion myötä myös teatteriesitykset voivat löytää uusia yleisöjä.

Festivaaleissa tärkeää on yhteenkuuluvaisuuden tunne, joka yhdistää yleisön, esiintyjät, työntekijät ja alan ammattilaiset. Tämä tunne syntyy siitä, että tehdään yhdessä. Festivaalin yhteisöllinen kokemus heijastuu myös sosiaaliseen mediaan, jossa yleisö joko ottaa tai ei ota tapahtumaa osakseen. Tätä varten pitää tehdä paljon pohjatyötä. Parhaimmillaan yhdessä yhteistyökumppaneiden, yleisön ja muun alan kanssa toteutettu festivaalin oheisohjelma kasvattaa tapahtuman ympärille mukavan pohinän, joka parhaassa tapauksessa kantaa vielä seuraavaan vuoteen saakka.

6.1. Kehittämisehdotusten esittely hallitukselle

Esittelin Suomen Assitejn hallituksella kehittämistyössäni esille tulleita ehdotuksia ja näkemyksiä. Halusin kertoa heille kulttuuritalojen tuottajien näkemyksiä Bravo!-festivaalista ja keskustella yhdessä siitä, mihin suuntiin Bravo!-festivaalia voitaisiin lähteä kehittämään ja millä keinoilla. Paikalla olivat hallituksen puheenjohtaja Nina Jääskeläinen sekä jäsenet Marja Korhola, Irina Pulkka, Inka Kunnala, Hanna Ryti ja Elina Terho. Esittelin hallitukselle seuraavat kehittämissuhteet:

- Bravo! kehittyi monitaiteellisemmaksi ja järjestää yleisöä osallistavia tapahtumia festivaalin perinteisen esitystoiminnan ohessa
- Bravo! käynnistää yhteistyön uusien yhteistyökumppaneiden kanssa
- Bravo! yrittää rakentaa ohjelmiston jonkin teeman ympärille
- Bravo! pyrkii toimimaan festivaalin aikana myös alan ammattilaisten kohtaustapaikkana esim. järjestämällä seminaareja, keskusteluja, työpajoja ammattilaisille ja festivaaliklubin
- Bravo!-festivaali yhdistetään Hurraa!-festivaalin kanssa
- Bravo! kehittää yhteistyötä kulttuuritalojen tuottajien kanssa ja järjestää tähän liittyen vapaamuotoisia ideointi-tapaamisia

Esittelin hallitukselle yleisesti kulttuuritalojen tuottajien kanssa käymieni keskustelujen tuloksia ja niistä tekemiäni havaintoja. Kaupunkien tuottajat pitivät Bravo!n ydintehtävää kansainvälisen lastenteatterin asiantuntijana erittäin tärkeänä. Bravo!n kautta saadaan sellaisia kansainvälisiä lastenesityksiä pääkaupunkiseudun kulttuuritaloihin, joita ilman Bravo!-festivaalia ei saataisi. Luottamus Suomen Assitejiin tästä näkökulmasta oli suuri ja aiemmin Bravon!n kautta saatua ohjelmistoa pidettiin erittäin laadukkaana.

Kaupunkien tuottajat pitivät oheisohjelmaa yhtenä merkittävänä kehittämisen kohteena. Haastatteluissa tuottajien kehittämissuositukset festivaalin oheisohjelman ja yleistyön monipuolistamiseksi olisi laajentaa festivaalia monitaiteellisemmaksi, kuitenkin säilyttäen festivaalin ydintoimintana edelleen kansainvälisen lastenteatterin tuomisen pääkaupunkiseudun kulttuuritaloihin. Tuottajien mukaan monitaiteellisuus toisi uusia mahdollisuuksia oheistoiminnalle ja lisäisi näin festivaalimaisuutta.

Keskutelimme hallituksen kanssa Bravo!-festivaalin mahdollisuuksista laajentua monitaiteellisemmaksi. Viime vuosina ohjelmistoa onkin jo laajennettu teatterista muihin esittäviin taiteisiin ja Bravo!-esityksissä on nähty yhtäläisyyksiä sirkusta ja tanssia. Keskustelussa todettiin, että mikäli sisältöä kehitettäisiin voimakkaasti monitaiteellisempaan suuntaan, tarvittaisiin ohjelmistotyöryhmään uusia, eri taiteen alojen asiantuntijoita.

Ei meillä olisi mitään sitä vastaan, jos joku talo haluaa Bravo!-esitysten ympärille tehdä monitaiteellista oheisohjelmaa, mutta eri asia on miten siihen pystyisi täältä käsin pistämään paukkuja. Tähän tarvittaisiin erillistä rahoitusta ja myös talojen omaa työpanosta. (Jääskeläinen 2017).

Mielelläni näkisin, että monitaiteellisempi ohjelma olisi nimenomaan osallistavaa ohjelmaa, ei esimerkiksi kuvataidetta seinille, vaan lapsia osallistumaan. (Terho 2017).

Keskustelimme myös mahdollisuudesta lisätä esityksiin liittyvää oheisohjelmaa, kuten työpajoja. Festivaaliohjelmistoon voitaisiin etsiä poikkitaiteellisia ryhmiä, jotka voisivat toteuttaa festivaalilla monipuolisemmin erilaista työpajatyypistä ohjelmaa.

Yksi festivaalille kutsuttavista ryhmistä voisi olla sellainen, joka ei tee esitystä, vaan puhtaasti työpajaa tai jotain muuta oheisohjelmaa. Se olisi satsaus suoraan siihen oheistoimintaan. (Kunnala 2017)

Näyttely ja siihen liittyvät työpajat voisivat olla yksi vaihtoehto, vaikka niitä ei voisikaan liikutella eri taloihin. Lapset voisivat tulla tekemään yhdessä kansainvälisten taiteilijoiden kanssa. (Pulka 2017).

Hallitus pohti myös kotimaisen kentän sitouttamista festivaalin toimintaan, sillä Assitejn perustehtävä on toimia kansainvälisen ja kotimaisen lastenteatterikentän linkkinä. Keskustelussa nousi ajatus siitä, että kotimaisia ryhmiä voitaisiin sitouttaa festivaaliin esimerkiksi niin, että he pitäisivät työpajoja kansainvälisiin esityksiin liittyen. Kansainvälisille ryhmille voitaisiin etsiä kummiteattereita kotimaisista lastenteattereista, jolloin saataisiin yhteys myös kansainvälisten ja kotimaisten ryhmien välille.

Myös täällä kotimaassa olevat ryhmät voisivat valmistella työpajoja esityksiin. Ottaa selvää esityksistä etukäteen ja käydä dialogia esiintyjien kanssa. (Pulka 2017).

Aiemmin järjestetyt ammattilaistapahtumat eivät ole ehkä juuri sen takia saavuttaneet paljon yleisöä, koska kotimaan lastenteatterin ammattilaiset eivät ole vahvasti mukana festivaalissa. (Kunnala 2017).

Keskustelimme myös ohjelmiston rakentamisesta jonkin tietyn teeman ympärille, joka oli yksi kulttuuritalojen tuottajien haastatteluissa nousseista ehdotuksista.

ta. Hallituksen aiemman kokemuksen mukaan esityksistä usein nousee itses-
tään jokin teema, vaikka niitä ei olisikaan valittu minkään tietyn teeman mukaan.
Tätä voitaisiin enemmän tuoda esille ja käyttää markkinointivälineenä sekä
oheisohjelman suunnittelussa.

Esityksistä aika hienosti yleensä nousee teema, vaikka niitä ei olisi-
kaan valittu minkään tietyn teeman mukaan. Punainen lanka löytyy
esitysten väliltä usein lähes itsestään. (Pulka 2017).

Kun sen havaitsee ja löytää, sitä voisi toki tuoda enemmän esiin ja
korostaa sitä enemmän. (Jääskeläinen 2017).

Kaupunkien tuottajien haastatteluissa nousi esille myös tarve muuttaa festivaal-
in henkeä, tehdä enemmän yhdessä ja pitää vapaampia ideointitapaamisia.
Tätä pidettiin myös hallituksen näkökulmasta hyvänä ideana. Festivaalipöhinä
kaikkiin taloihin ei tule syntymään vain yhden festivaalituottajan vetämänä, joten
myös talojen tuottajien innostusta ja sitoutumista tarvitaan.

Onhan täällä tietotaitoa pöydät pullollaan esimerkiksi erilaisista
hauskoista tavoista ideoida. (Pulka 2017).

Pohdimme myös yleisölle avoimia esityksiä ja miten niitä voitaisiin saada festi-
vaalille enemmän. Nyt tuottajat eivät uskalla sijoittaa avoimiin esityksiin, koska
niitä on vaikea myydä. Jos festivaali saisi enemmän näkyvyyttä ja vakiokävijöi-
tä, voisivat avoimet esityksetkin myydä paremmin. Tätä keskustelua on hyvä
jatkaa yhdessä tuottajien kanssa yhteisissä ideointitapaamisissa.

Festarimeininkiä ei tule, jos esitykset ovat vain pääasiassa kouluille
ja päiväkodeille suunnattuja. Yleisölle avoimia esityksiä pitäisi olla
enemmän. (Korhola 2017).

Keskustelimme myös Hurraa! ja Bravo! -festivaalien yhdistämisestä. Yleisöä ei
periaatteessa kiinnosta onko kyseessä Hurraa vai Bravo!. Bravo!n erityispiirre
on kansainvälisyys ja siitä halutaan pitää kiinni.

Yleisöä ei periaatteessa kiinnosta onko kyseessä Hurraa vai Bravo,
mutta meidän erityisyys on kansainvälisyys. (Jääskeläinen 2017).

Toisaalta festivaali joka toinen vuosi on vaikeampi markkinoinnin kannalta. Yk-
sinkertainen ratkaisu olisi pelkkä festivaalien nimen muuttaminen samaksi,

vaikka painotus olisi kotimainen joka toinen vuosi ja kansainvälinen joka toinen vuosi. Tärkeää olisi, että kotimainen tarjonta olisi jotain uutta ja ainutlaatuista, jos se otettaisiin mukaan Bravo!n festivaaliohjelmistoon. Kotimainen kenttä ja kansainvälinen kenttä kohtaisivat helpommin, jos festivaalilla olisi esiintyjä molemmista.

Jos suomalaisia ja ulkomaisia ryhmiä olisi samalla festivaalilla, voisi pöhinää ja ammattilaisten välisiä kohtaamisia enemmän. (Pulkka 2017).

Olisiko helpompaa tuoda pari kansainvälistä esitystä joka vuosi, kuin useampi joka toinen vuosi? Lisäksi on olemassa paljon kansainvälisiä ryhmiä, joissa on mukana suomalaisia tekijöitä eli aina ei ole ihan selvää onko kyseessä kansainvälinen vai kotimainen esitys. (Ryti 2017).

Suomen Assitejn hallitus oli hyvin avoin kaikille erilaisille kehittämisen tavoille. Yhteenvedona totesimme, että edellytys kehittämiselle on tiivis yhteistyö kulttuuritalojen tuottajien kanssa, koska pelkästään Bravo!-tuottajan työpanoksella uudenlaista oheisohjelmaa ja yleisötyötä ei tulla saavuttamaan.

7 LOPUKSI

Tässä kehittämistyössä esiin tulleet Bravo! -festivaalin kehittämisideat otettiin käytäntöön hieman poikkeuksellisesti toisella festivaalilla. Hurraa! on kuitenkin hyvin samankaltainen festivaali, joten kehittämis ehdotukset voidaan hyvin ottaa käyttöön tulevan Bravo! -festivaalin 2018 suunnittelussa. Hurraa! -festivaalilla tehtiin paljon uudistuksia. Yhteistyöverkosto laajeni. Mad House Helsingin kanssa tehdyn yhteistyön myötä festivaalille tuli kokonaan uusi taidemuoto: performanssitaidete. Lisäksi yleisöpohja laajeni molemmin puolin. Mad Housen yleisöt löysivät Hurraa!n ja Hurraa!n yleisöt löysivät Mad Housen, joka ensimmäistä kertaa teki ohjelmiston lapsille. Myös markkinointi sai uusia väyliä yhteistyön kautta, sillä Hurraa! -ohjelmisto sai paljon näkyvyyttä myös Mad Housen sosiaalisen median kanavissa ja painetussa esitteessä. Yhteistyössä järjestetty seminaari keräsi paljon osallistujia ja toi lastenkulttuurikentän toimijoita yhteen.

Yhteistyö kirjastoautojen kanssa toi myös festivaalille myös paljon uutta näkyvyyttä ja uusia yleisöjä. Kirjastoautojen kyydissä Espoossa, Helsingissä ja Vanhaalla festivaali levittäytyi paikkoihin, joissa ei ole aiemmin nähty lastenesityksiä. Myös tämä yhteistyö toi tärkeää markkinointitukea festivaalille kirjastojen omista kanavissa.

100 vauvaa tanssii-tapahtuma toimi paitsi festivaalin avaustapahtumana ja median kiinnostuksen herättäjänä, myös festivaalin tuotantoryhmän eli festivaalituottajan ja kaupunkien tuottajien yhteisenä ponnistuksena. Yhteinen, hieman tavallisista poikkeava kaupunkitilassa tapahtuva tempaus nosti yhteishenkeä tiimissä. Tämä luo pohjaa vastaavanlaiselle yhteistyölle myös tulevaisuudessa. Oheisohjelman, osallistavan yleisötyön ja jalkautumisen myötä Hurraa! -festivaali näkyi katukuvassa enemmän kuin aiemmin. Tapahtumasta tuli festivaalimaisempi ja monipuolisempi.

Kehittämisideoita voidaan siirtää tulevaan Bravo!on koska Suomen Assitejn organisaatio on elänyt ja tällä hetkellä on mahdollista, että tuottaja työskentelee festivaalin parissa pitkäjänteisemmin. Hurraa! -festivaalin tuotannossa käynnistettyjä uusia yhteistyön muotoja voidaan jatkaa Bravo!-festivaalilla. Festivaalin tuotanto voidaan myös aloittaa jo keväällä, jotta ohjelmistosuunnitteluun jää paremmin aikaa. Bravo! -festivaalin oheisohjelmaan tullaan panostamaan enemmän jatkossa ja pyritään etsimään myös kansainvälisiä taiteilijoita toteuttamaan oheisohjelmaa. Oheisohjelman ja festivaalimaisuuden kehittämiseksi Bravo!n tulee aktiivisesti etsiä uusia yhteistyökumppaneita, joiden kanssa erilaisia poikkitaiteellisia yhteistyöprojekteja voi syntyä.

Bravo! - ja Hurraa! -festivaalien erilaisista yhteistyön muodoista tullaan varmasti keskustelemaan. Tuotantoryhmän kesken tullaan tapaamaan Bravo!n käynnistämisen merkeissä ensimmäisen kerran keväällä. Tapaaminen järjestetään vapaamuotoisena ja siellä ideoidaan uusia tapoja toteuttaa festivaalin ohjelmistoa.

Hurraa! -festivaali järjestettiin 18.-26.3.2017 ja koska opinnäytetyön palautus sattui keskelle festivaaliviikkoa, ei voi vielä varmasti sanoa, kuinka paljon uudenlainen oheisohjelma vaikutti festivaalin esitysten myyntiin tai täyttöasteeseen. Kuitenkin jo avajaisviikonloppuna useita esityksiä myytiin loppuun. Festi-

vaalipöhinää näkyi ja kuuluu monissa paikoissa. Kirjastoauton pysäkillä puhuttiin sadan vauvan tanssista, tanssitapahtuman kautta toinen löysi kirjastoauton, kirjastoautossa joku kuuli avajaisista. 100 vauvaa tanssii-tapahtuman lisäksi festivaalista tullaan kirjoittamaan useissa lehdissä ja tähän mennessä on annettu kolme radiohaastattelua (Yle Radio Suomi, Yle Radio Vega, Radio Helmi).

Hurraa! –festivaalin oheistoiminta toi meille sellaista markkina-arvoa, johon meillä ei oman budjettimme puitteissa olisi ollut varaa. Kirjastoautojen esitykset maksettiin festivaalin budjetista, mutta tätä kautta saimme yhteistyöhön kirjastoautot, jotka suunnittelivat esityksille sopivat reitit, tekivät autojen vaihtoja tarpeen mukaan, koristelivat autot Hurraa! -juhlahumuun ilmapalloon ja koristein sekä markkinoivat festivaalia ja jakoivat esitteitä ennen tapahtumaa. Kirjastoautojen henkilökunnan innostus oli merkittävää tapahtumien onnistumisen kannalta ja kaikki kirjastoautot oli koristeltu Hurraa!-festivaalin ilmeen mukaan ja jopa henkilökunta itse oli pukeutunut. Tämän kaltaista monen ihmisen yhteistyönä tehtyä festivaalin oheishjelmaa ei pieni toimija voisi toteuttaa yksin.

Kirjastoautot levittivät tietoa Hurraa!-sta sekä loivat omalla toiminnallaan ja festivaalitunnelmaan heittäytymisellä festivaalipöhinää jo ennen varsinaisen tapahtuman alkua. Oli markkinoinnin näkökulmasta hyvä, että kirjastoautokierrokset sekä 100 vauvaa tanssii -tapahtuma olivat jo ennen, kuin varsinainen festivaali alkoi, vaikka tämä herättikin kysymyksiä joiltakin median edustajilta. On kuitenkin tärkeää, että festivaali saa kiinnitettyä median huomion jo ennen festivaalin alkua, jotta sillä olisi merkitystä myös esitysten myynnin kannalta. Jos toimittajat tulevat katsomaan esityksiä ja kirjoittavat niistä festivaaliviikon lopussa, ei niistä ole enää markkinoinnin kannalta mitään hyötyä.

Ehdottomasti isoin festivaalipöhinän nostattaja oli 100 vauvaa tanssii – tapahtuma. Mediahuomion ja tuotantoryhmän yhteishengen nostatuksen lisäksi tämä tapahtuma toi festivaalin esiintyvät taiteilijat uudella tavalla osaksi festivaalituotantoa. 100 vauvaa koreografia yhdisti eri kokoonpanojen taiteilijat toteuttamaan jotain uutta yhdessä. He tutustuivat toisiin ja festivaalituottajaa sekä myös sitoutuivat koko festivaaliin uudella tavalla.

Festivaalipölyn laskeuduttua on aika suunnata katseet tulevaan Bravo! -festivaaliin. Kehittämistyö Hurraa! –festivaalilla on luonut paljon uusia yhteistyöverkostoja, joista monet ovat kiinnostuneita yhteistyöhön myös Bravo!n kanssa. Bravo! –festivaali kuitenkin poikkeaa tuotantona Hurraa!sta siten, että kansainväliset vieraat ja heistä huolehtiminen vievät tuottajan aikaa todella paljon enemmän kuin kotimaiset festivaaliesiintyjät. Siksi tuottajan työaikaa ei ole käytettävissä oheistoiminnan koordinoimiseen samalla tavalla kuin Hurraa!ssa. Vaikka oheistoiminta syntyikin monien verkostojen kanssa yhteistyössä, on se vaatinut tuottajalta valtavan suuren työpanoksen. Tämän lisäksi tuottajan vastuulla on festivaalista ja kaikista oheistapahtumista tiedottaminen.

Mikäli Bravo!ssa halutaan jatkaa samankaltaisia ja saman laajuisia oheistoiminnan ja yleisötyön tapoja, tulee ottaa huomioon henkilöstöresurssit. Tätä opinnäytetyötä kirjoittaessani on Suomen Assitejissa tapahtunut muutoksia henkilöstössä. Järjestön osa-aikainen sihteeri on siirtynyt muihin töihin ja hallinnollisia töitä on lisätty tuottajan tehtävän kuvaan. Tämä mahdollistaa järjestössä ensimmäistä kertaa sen, että tuottaja voi työskennellä pidempiaikaisesti Bravo! -festivaalin parissa. Tuottajana olen oppinut paljon oheistoiminnan merkityksestä festivaalin näkyvyydessä.

Tämän kehittämistyön tuloksena voidaan todeta, että Bravo!-festivaali ei voi kehittyä festivaalimaisemmaksi ilman kaupunkien tuottajien ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa tehtyä tiivistä yhteistyötä. Yhteistyöverkostot ovat pienen festivaaliorganisaation ainoa tapa laajentaa toimintaansa ja monipuolistaa festivaalin oheisohjelmistoa. Yhteistyöverkosto toimii myös merkittävänä markkinoinnin väylänä ja tukena. Yhdessä tekeminen nostattaa myös festivaalihenkeä ja luo festivaalipöhinää, joka näkyy myös tapahtumasta ulospäin.

LÄHTEET

Aittokallio, Riitta, projektipäällikkö, Koko Suomi tanssii –kampanja, keskustelu 23.11.2016.

Eriksson, Päivi & Koistinen, Katri: Monenlainen tapaustutkimus, Kuluttajatutkimuskeskus. Helsinki 2005.
https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/152279/Monenlainen_tapaustutkimus.pdf?sequence

Halonen, Katri (toim.) 2012. Kulttuuri kokoaa. Kulttuuritapahtumien muuttuvat verkostot. Teoksessa Björkqvist, Leena & Halonen, Katri & Hero, Laura-Maija & Iso-Aho, Juha & Teye, Outi & Uotila, Pekka 2012. Tuottaja 2020. Kurkistuksia kulttuurituottajan tulevaisuuteen. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu.

Halonen, Katri. Kulttuurituottajat taiteen ja talouden risteyskohdassa. Jyväskylän yliopisto. Jyväskylä 2011.

Heimo, Sami & Perkiö, Anneli "Kulttuuria lapsille vai lastenkulttuuria" teoksessa Kulttuurituottajan kyydissä, Vartiainen Pekka (toim.) Humanistinen ammattikorkeakoulu. Gummerus. Vaajakoski 2007.

Helsingin kulttuurikeskus 2012. Helsingin kulttuuristrategia 2012-2017 ja taustaselvitys. Helsinki: Helsingin kulttuurikeskus. Viitattu 11.10.2016.
http://www.hel.fi/static/public/hela/Kaupunginvaltuusto/Suomi/Paatos/2011/Halk_e_2011-12-14_Kvsto_19_Pk/A1ABC6D3-826C-43FE-B976-73090541804B/Liite.pdf

Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Gaudeamus Helsinki University Press. Tallinna 2010.

Iso-Aho, Juha & Kinnunen, Joni. Tapahtumatuotannon palapeli: Näkökulmia merkityksiin, muutoksiin ja kehittämiseen. Humanistinen ammattikorkeakoulu – HUMAK 2011. Verkkoartikkeli: http://www.humak.fi/wp-content/uploads/2014/12/humak-tapahtumatuotannon_palapeli.pdf

Koivisto, Viliina & Larkovirta, Mari. Taidetta raiteilla: HKL kaupunkikulttuurin elävöittäjänä. Humanistinen ammattikorkeakoulu 2016. . Opinnäytetyö.
<http://www.theseus.fi/handle/10024/107787> Viitattu 19.3.2017

Kuutti, Päivi, palvelupäällikkö, kirjastoautot, Vantaa, sähköposti 17.3.2017.

Lasten festarit. Verkkosivu. Viitattu 9.3.2017. <http://www.lastenfestarit.fi/>

Lasten teatteritapahtuma Kuulas. Verkkosivu. Viitattu 9.3.2017.
<http://kuulas.info/wp/>

Lindholm, Arto (toim.) Ei kävijästä osalliseksi – osallistuminen, osallistuminen, osallistaminen ja osallisuus kulttuurialalla. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Helsinki 2015. <https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2015/11/Arto-Lindholm-ei-kavijasta-osalliseksi.pdf> Viitattu 26.12.2016.

Metsälampi, Katariina. "Bravo! etsii uusia lastenteatterin muotoja ja tekijöitä" teoksessa Festivaalien Helsinki. Urbanin festivaalikulttuurin kehitys, tekijät ja kokijat. Helsingin kaupungin tietokeskus. Helsingin kaupungin kulttuuriasiain keskus. Helsinki 2007. Satu Silvano (toimi.)

Metsälampi, Katariina. Selkeitä sanoja taiteesta – Podcast-sarja Mad Talk Helsinki. Jakso 10 17.3.2017. Viitattu 19.3.2017
<http://madhousehelsinki.fi/posts/mad-talk-helsinki-podcast>

Kajantie, Marianna: "Lasten juhlat, Taidetta lapsille isolla T:llä" teoksessa Festivaalien Helsinki. Urbanin festivaalikulttuurin kehitys, tekijät ja kokijat. Helsingin kaupungin tietokeskus. Helsingin kaupungin kulttuuriasiain keskus. Helsinki 2007. Satu Silvano (toim.)

Klaic, Dragan. "Festivaalien tutkimisen tärkeydestä" teoksessa Festivaalien Helsinki. Urbanin festivaalikulttuurin kehitys, tekijät ja kokijat. Helsingin kaupungin tietokeskus. Helsingin kaupungin kulttuuriasiain keskus. Helsinki 2007. Satu Silvano (toim.)

Koko Suomi tanssii. Artikkelit: 100 vauvaa tanssi Narinkkatorilla keväisessä säässä. 17.3.2017. Viitattu 19.3.2017.
<http://www.suomitanssii.fi/2017/03/100-vauvaa-tanssi-narinkkatorilla-kevaisessa-saassa/>

Korhonen, Heidi; Korkalainen Karoliina; Pienimäki, Tanja & Rintala, Satu. Tapahtumajärjestäjän opas. Laurea Julkaisut I. Laurea-ammattikorkeakoulu 2015. Viitattu 19.3.2017
<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/105211/58.pdf?sequence=1>

Mad House Helsinki 2017. Mikä Mad House? Verkkosivut. Viitattu 1.1.2017.
<http://madhousehelsinki.fi/pages/what-is-mad-house>

Malsten Annukka, "Rajaaminen" teoksessa Tapaustutkimuksen taito (Laine, Markus, Banberg, Jarkko & Jokionen, Pekka (toim.) Gaudeamus. Helsinki 2007.

Moisio, Saara 2013. Esittävän taiteen ostaja markkinakartoitus. Viitattu 10.10.2016. http://www.tekija.info/uploads/KOKIJA_ostajamarkkinakartoitus.pdf

Ojasalo, Katri & Moilanen, Teemu & Ritalahti, Jarmo 2009. Kehittämistyön menetelmät. uudenlaista osaamista liiketoimintaan (2. painos). Helsinki: WSOYpro Oy.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016. Taide- ja kulttuurifestivaalit – vahvistuva kulttuurinen voimavara. Esitys toimintaohjelmaksi vuosille 2017–2025. Viitattu 27.12.2016.
<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2016/liitteet/OKM42.pdf?lang=fi>

Rosendahl Anna, 2015 Hurraa!-loppuraportti. (Julkaisematon lähde)

Saksala, Elina. Tuottajan käsikirja. Like kustannus Oy. Helsinki 2015. Vuorensola, Risto, teoksessa Tuottajan käsikirja. Saksala, Elina. Like kustannus Oy. Helsinki 2015.

Silvanto, Satu. Festivaalien Suomi. Cuporen julkaisuja 29. Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäitiö. Helsinki 2016.

Sorjonen, Hilppa & Sivonen, Outi. Taide- ja kulttuurilaitosten yleisötyön muodot, laajuus, tuloksellisuus. Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäitiö Cuporen verkkojulkaisuja 27. Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäitiö 2015. Viitattu 20.12.2016. <http://www.cupore.fi/documents/Taidejakulttuurilaitostenyleisotyönmuodot17.4..pdf>

Skidit festarit. Verkkosivut. Viitattu 9.3.2017. <http://www.skiditfestarit.fi/>

Suomen Assitej-keskuksen lehdistötiedotteet 30/4/1998 ja 2/12/1999

Suomen Assijtej. Verkkosivut. Viitattu 20.2.2017. <http://www.lastenteatteri.fi/suomen-assitej>

Vallo, Helena & Häyrinen, Eija 2014. Tapahtuma on tilaisuus - tapahtumamarkkinointi ja tapahtuman järjestäminen. Helsinki: Tietosanoma.

Wahlberg, Emilia 2012. Yhteisöllinen kaupunkitapahtumakulttuuri Helsingissä. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Kulttuurituotannon koulutusohjelma. Opin näytetyö. Viitattu 10.10.2016. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/49254/Wahlberg_Emia.pdf?sequence=1

Oulun kansainvälinen lasten- ja nuortenteatterifestivaali. Verkkosivut. Viitattu 10.3.2017. <http://teatteri.ouka.fi/festival/fi/etusivu>

HAASTATTELUT:

Godhwani, Yvonne, intendentti, Lasten kulttuurikeskus Pikku-Aurora, Espoo 12.8.2016

Paju, Viivi, kulttuurituottaja, Vantaan kaupungin kulttuuripalvelut 6.9.2016

Pellinen, la, kulttuurituottaja, Helsingin kulttuurikeskus, Kanneltalo 22.8.2016

Silin, Richard kulttuurituottaja, Kauniaisten kaupungin kulttuuripalvelut 13.9.2016

Taimiaho, Sonja, kulttuurituottaja, Helsingin kulttuurikeskus, Malmitalo 22.8.2016

Terho, Elina, tuottaja, Oulun kansainvälinen lasten -ja nuortenteatterifestivaali 20.12.2016

RYHMÄHAASTATTELU:

Suomen Assitejn hallitus 28.2.2017

Jääskeläinen, Nina, hallituksen puheenjohtaja

Kunnala, Inka, hallituksen jäsen

Pulkka, Irina, hallituksen jäsen

Ryti, Hanna, hallituksen jäsen

Terho, Elina, hallituksen jäsen

LIITTEET

Liite 1: Bravo!-festivaalin kehittäminen, haastattelukysymykset kaupunkien tuottajille:

- Kuinka monessa Bravo!- festivaalissa olet ollut mukana?
- Millainen on mielestäsi Bravo!n merkitys pääkaupunkiseudun lastenkulttuuritarjonnassa?
- Millaisia haasteita tai ongelmia olet kokenut olevan festivaalin tuotannossa kaupungin näkökulmasta?
- Miten toivoisit Bravo!-festivaalin kehittyvän?
- Miten mielestäsi Bravo! voisi kehittyä festivaalimaisemmaksi, miten oheisohjelmaa voitaisiin kehittää?
- Mikä on Bravo!n päätehtävä ja vastaako se siihen hyvin?

Liite 2: Benchmarking: Haastattelukysymykset, tuottaja Elina Terho, Oulun kansainvälinen lasten- ja nuortenteatterifestivaali

- Kertoisitko ensin festivaalista: Miten kauan sitä on järjestetty? Miten ohjelmisto valitaan? Paljonko henkilöstöä työskentelee festivaalin parissa?
- Millaista oheishjelmaa ja yleisötyötä festivaali sisältää?
- Onko oheishjelmaa ja yleisötyötä tietoisesti kehitetty?
- Kuinka tärkeänä erilaista oheishjelmaa ja yleisötyötä pidetään?
- Miksi festivaalin oheishjelma on tärkeää?
- Millaisia vaikutuksia oheishjelman uusilla muodoilla ja yleisötyöllä on ollut?

Liite 3: Oulun kansainvälisen lasten- ja nuortenteatterifestivaalin ohjelma 2017

Timanttien arvoitus -teatteriseikkailu

Hauskassa ja jännittävässä teatteriseikkailussa vihjeet kuljettavat oudosta tapahtumasta toiseen. Ala-aulasta lähtevän seikkailun aikana päästään mm. kurkistamaan teatterin kulisseihin sekä salaisiin käytäviin ja uumeniin, jotka ovat täynnä teatterin taikaa! Arvoituksen ratkaiseminen vaatii osallistavaa salapoliisityötä, naamioitumista, vakoilua, arvoituksia ja monenlaisia tehtäviä!

Gorillapoliisit - järjestyksenvallontaa!

Viime vuoden festivaalilta tutut gorillapoliisit valvovat järjestystä ja kaivavat neenä lähes koko festivaalin ajan. Voit tavata nämä veijarit teatterin aulassa tai kadulla tai vaikkapa rapsuttelemassa autosi renkaita!

Lastenpaneelit

Festivaalin aikana kokoonnutaan paneelitilaisuuksiin, joissa nuori yleisö pääsee antamaan palautteensa suoraan esiintyjille. Paneelia varten valitut 3-17-vuotiaat lapset ja nuoret ovat käyneet ikärajojensa puitteissa katsomassa festivaaliohjelmistoon kuuluvia esityksiä ja sana on nyt heidän! Totuus kuullaan lasten suusta!

Yhtä draamaa -seminaari

Tänä vuonna Yhtä Draamaa, Mistakes-seminaari ylpeänä julkaisee The Art of Making Mistakes -kirjan, jonka kansainvälinen kirjoittajakaarti saapuu Ouluun Espanjasta, Italiasta, Englannista, Saksasta, Ruotsista ja ympäri Suomen kouluttamaan ja luennoimaan. Mukana on mm. prosessidraaman huippunimi Allan Owens työparinsa Anne Pässilän kanssa sekä draamakasvatuksen huipputeoreetikot Anna-Lena Östern, Hannu Heikkinen ja Tapio Toivanen. Tarjolla on ajankohtaisia luentoja draaman teoriasta ja tutkimuksesta sekä työpajoja mm. Commedia Dell'Artesta, klovneriasta, näyttelijäntyöstä ja improvisaatiosta.

Kaupungin suurin taidenäyttely

Teatteritalon valtavassa lasijulkisivussa ja sisätiloissa nähdään jo perinteeksi muodostunut nuorten oululaisten maalaama ikkunataideteos.

Lähde: Oulun lasten ja nuortenteatterifestivaali. Verkkosivut. Viitattu 9.3.2017.
<http://teatteri.ouka.fi/festival/fi/oheisohjelma>

Liite 5: Hurraa! 100 vauvaa tanssii –tapahtuman mainos

*Suomi
Finland*
100

Hurraa!

18.3. – 26.3.2017

100 VAUVAA TANSSII

NARINKKATORI 16.3. KLO 10

VAUVAT JA VANHEMMAT KOKOONTUVAT YHTEEN TANSSIMAAN 100-VUOTIAAN SUOMEN KUNNIAKSI!
KOREOGRAFIAN VOI OPETELLA MAKSUTTOMISSA TYÖPAJOISSA TAI VERKOSTA LÖYTYVÄN HAASTEVIDEON AVULLA.
LUVASSA HARSOLIINOJEN HEILUTUSTA, SILITTELYÄ, REIPPAITA RYTMEJÄ JA MUKAVAA YHDESSÄOLOA!

VAUVATANSSI-TYÖPAJAT

TYÖPAJASSA VAUVAT JA VANHEMMAT PÄÄSEVÄT YHDESSÄ KOKEMAAN TANSSIN RIEMUA!
MYÖS ISOMPI SISARUS VOI OLLA MUKANA TANSSIMASSA. IKÄSUOSITUS: 0–1,5 V. KESTO N. 2 H.

TYÖPAJAT:

PE 24.2. STOA KLO 10.00
MA 27.2. VUOTALO KLO 10.00
TI 28.2. MALMITALO KLO 10.00

KE 1.3. TAIDETALO TOTEEMI KLO 9.30
TO 2.3. TAIDETALO PESSI KLO 9.30
MA 6.3. PIKKU-AURORA KLO 9.30
KE 8.3. ANNANTALO KLO 10.00

TO 9.3. KANNELTALO / NUORISOTALO KLO 10.00
PE 10.3. STOA 10.00

VAPAA PÄÄSY!

LISÄTIEDOT: WWW.HURRAA.ORG

Tapahtuma on osa Suomen itsenäisyyden satavuotisjuhlavuoden ohjelmaa. Yhteistyössä Koko Suomi tanssii –kampanja.

Liite 6: Hurraa!- seminaarin ohjelma

Hurraa!

FESTIVAALI

[18.-26.3.2017]

Miten tehdä esittävää taidetta lapsille, nuorille ja muille radikaaleille?

Miksi on olemassa erikseen lastenteatteria ja teatteria?

Kuka saa tehdä esityksiä lapsille?

Tarvitaanko siihen erityistaitoja?

Hurraa!-festivaali, Mad House Helsinki, Suomen Assitej ry ja Ung Dramatik järjestävät kaksiosaisen seminaarin, jossa käytetään Mad Housessa kehitettyä Think Thank formaattia, jonka periaatteena on tasa-arvoinen keskustelu kaikkien osallistujien välillä riippumatta heidän meriiteistään. Seminaari on suunnattu erityisesti sekä esittävän taiteen ammattilaisille että lapsille ja nuorille (yleisön tai tekijän roolissa).

OHJELMA:

Ma 20.3. Annantalo, Annankatu 30, Helsinki (kansainvälinen lastenteatteripäivä)

Seminaari on englanninkielinen.

9.30-11.00 DEGASTEN seminaari: Luento.

Esittely DEGASTEN ryhmän Anouk Salemingin ja Elike Rooversin kanssa heidän työskentelymetodeistaan videoesimerkein. "Me työskentelemme monialaisesti tekstin, esiintymisen, keskustelun ja tanssin keinoin. Teatterin tulisi kertoa sinusta, toisista ihmisistä ja maailmasta jossa elämme. Koemme työpajan kokeiluna, se on tapamme työskennellä".

11.00 Into Parrakas vauva- esitys

12.00-13.00 Lounastauko

13.00-16.00 DEGASTEN seminaari: Keskustelu ja kokeilut. Miksi erittelemme teatterin ja teatterin nuorille yleisöille?

Miten teemme merkityksellisiä esityksiä nuorille yleisöille tänä päivänä?

DEGASTEN on Amsterdamilainen nuorisoteatteriin erikoistunut teatteriryhmä. DEGASTEN luo karkeaa monialaista montaaiteatteria nuorten (12-25v.) kanssa. Monimuotoisuus on jotain joka virtaa ryhmän suonissa. Tarina, näyttelijät ja harjoitteet ovat monipuolisia. DEGASTEN uskoo vankasti että jokaisella on tarina kerrottavana. Joka vuosi syyskuussa 70 nuorta valitaan mukaan esiintymiskokeilla. Nuoret jaetaan neljään ryhmään joilla on viikottain harjoitukset: kaksi harjoitusryhmää, yksi tuotantoryhmä ja yksi esiintyjäryhmä. Jokaiselle ryhmälle DEGASTEN kehittää räätälöityjä esityksiä, tuotantoja ja esittelyjä. <http://www.theaterdegasten.nl/en/>

La 25.3. Eskus - Esitystaiteen keskus ja Mad House Helsinki

Seminaari on suomenkielinen.

10:00-12:00 Tanssiteatteri Auraco: Tuntu-projektin esittely ja työpaja (näkövammaisille lapsille suunnattu esitys)

12:00 Lounas (Mad House tarjoaa keitton)

12:30-14:30 Seminaari (moderaattorina Hanna Ryti)

15:00-15:45 Leena Kelan esitys Alphabets of Performance Art Mad Housessa (<http://madhousehelsinki.fi/events/leena-kela-alphabets-of-performance>)

16:00-16:45 Keskustelu

17:00-18:00 Sonja Jokiniemen esitys Oh No Mad Housessa (<http://madhousehelsinki.fi/events/sonja-jokiniemi-oh-no>)

18:15-19:00 Keskustelu

Varsinainen seminaari järjestetään Esitystaiteen keskuksessa (Puhdistamo, rakennus nro. 6 Suvilahdessa), mutta esitykset ovat osa Mad Housen Helsingin 4. kauden ohjelmistoa Tiivistämössä (rakennus nro. 5 Suvilahdessa).

Liput Alphabets of Performance Art ja Oh No esityksiin kannattaa hankkia etukäteen ennen seminaaria.

Ilmoittautuminen: <https://goo.gl/forms/5O6VcSrRa2wiRrTG3>